

Biznis.rs

PRIMERAK ZA PRETPLATNIKE

BROJ 5 / FEBRUAR 2022.

Šta će nova regulativa doneti
tržištu kapitala u Srbiji

**ZA OŽIVLJAVANJE
SRPSKE BERZE
POTREBNE
SYSTEMSKE**

Vladimir Vasić,
generalni sekretar
Udruženja banaka Srbije

**INFLACIJA NEĆE
UTICATI NA
CENU KREDITA**

Aleksandar Jovović,
profesor Mašinskog fakulteta
Univerziteta u Beogradu

**SRBIJI JE NEOPHODNA
STRATEGIJA
PRIVREDNOG
RAZVOJA**

ISSN 2787-3358

9 772787 335804 >

Agencija EMJI doo

Stevana Brakusa 4
11030 Beograd
060/ 516 23 50
011/ 754 33 52
agencija.emji@gmail.com

Izrada projekata
za dostupne fondove
SIEPA, IPA,
HORIZONT, EUPRO...

KOMPLETNE KNJIGOVODSTVENE USLUGE - PORESKO SAVETOVANJE

AUTOSERVIS M&B DOO

Jerneja Kopitara 37, 21000 Novi Sad
064 218 49 08, robertolajos1968@gmail.com

SERVIS, MEHANIKA,
ELEKTRIKA,
AUTODIJAGNOSTIKA
I AUTOLIMARIJA ZA
SVA JAPANSKA I
KOREJSKA VOZILA

KAPITALNO

**Marko
Andrejić**

glavni i odgovorni
urednik

Ulazak u novu godinu najčešće je prilika za sumiranje rezultata u prethodnoj i pravljenje plana za predstojećih 12 meseci. Ništa drugačije nije ni u biznis krugovima, gde je pandemija u poslednje dve godine skratila period planiranja, pa su se nekadašnji petogodišnji planovi pretvorili u trogodišnje, a jednogodišnji se sada najčešće broje mesecima.

Blagi optimizam privrednika iz oktobra, kada su počeli da razmišljaju o budžetima za 2022. godinu, delimično je osujetila poja

Sadržaj

20 INTERVJU

6 VESTI

10 PORESKI KALENDAR

12 TEMA BROJA

Za oživljavanje srpske berze
potrebne sistemske reforme

20 INTERVJU

Aleksandar Jovović, profesor Mašinskog
fakulteta Univerziteta u Beogradu
Srbiji je neophodna strategija

24 INTERVJU

28 INTERVJU

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNOJ STRANICI:
SHUTTERSTOCK

IMPRESUM

Izdavač: INFO BIZNIS.RS DOO

Adresa: Makenzijeve 53
11000, Beograd

E-mail: redakcija@biznis.rs

Web: www.biznis.rs

Telefon: 011 4049 200

Marketing: 069 8074 85

PIB: 111891277

MB: 21562335

Broj računa

165-0007011548541-71

Addiko banka

UREDNIŠTVO

Glavni i odgovorni urednik

Marko Andrejić

Izvršni direktor

Danijel Farkaš

Izvršni urednik i šef deska

Marko Miladinović

Zamenik šefa deska

Miljan Paunović

Urednik sveta

Vladimir Jokanović

Novinari

Ljiljana Begović

Julijana Vincan

Marija Jovanović

Stanislav Stanišić

Stefan Petrović

Saradnici

Tanja Kovačević

Vanja Božović

Milica Rilak

Ivana Lazarević

Jelena Mihajlović-Tanasijević

Lektura

Marija Krsmanović

Dizajn i priprema za štampu

studio triD

Štampa

La Mantini Štamparija

Braće Jerković 117v

11000 Beograd

CIP - Каталогизacija u publikaciji

Народна библиотека Србије,

Београд

330

BIZNIS.RS / glavni i odgovorni urednik

Marko Andrejić. - 2021, br. 1 (okt.)- .

- Beograd : Info Biznis.rs, 2021-

(Beograd : La Mantini). - 29 cm

Mesečno.

ISSN 2787-3358 = Biznis.rs

COBISS.SR-ID 48289289

 Biznis.rs

PORESKE OBAVEZE U FEBRUARU

PRED POČETAK SVAKOG MESECA PORESKA UPRAVA OBJAVLJUJE KALENDAR SA SPISKOM OBAVEZA I ROKOVIMA ZA IZMIRIVANJE ISTIH. OVO SU OBAVEZE KOJE DOSPEVAJU NA NAPLATU U FEBRUARU:

7. februar

Dostavljanje obaveštenja o zaključenim ugovorima po osnovu estradnih programa u prethodnom mesecu

Isplatioci prihoda po osnovu estradnih programa zabavne i narodne muzike i drugih zabavnih programa dužni su da dostave prijavu i obaveštenje do petog u mesecu za ugovore zaključene u prethodnom mesecu. Obaveštenja se podnose na obrascu OZU, uz koji se podnose i kopije svih zaključenih ugovora u prethodnom mesecu.

Dostavljanje izveštaja o izvršenju obaveze zapošljavanja osoba sa invaliditetom za prethodni mesec i uplata sredstava

Svi poslodavci koji imaju obavezu zapošljavanja osoba sa invaliditetom dužni su da dostave odgovarajući izveštaj nadležnoj jedinici Poreske uprave prema svom sedištu na obrascu IOSI. Obrazac se dostavlja najkasnije do petog u mesecu za prethodni mesec, bez obzira na koji način je obaveza izvršena u prethodnom mesecu. Poslodavci nemaju obavezu dostavljanja drugih dokaza uz sam obrazac izveštaja.

10. februar

Podnošenje poreske prijave i plaćanje poreza na premije neživotnih osiguranja za prethodni mesec

Poreski obveznik poreza na premije neživotnog osiguranja je društvo za osiguranje. Prijave se podnose na obrascu PP-PPNO, bez obzira da li postoji obaveza plaćanja za taj mesec.

Podnošenje poreske prijave i plaćanje PDV za prethodni mesec od strane poreskog dužnika iz člana 10. Zakona o PDV

Poreski dužnik koji nije obveznik PDV dužan je da za promet dobara i usluga obračuna i plati PDV i podnese poresku prijavu za poreski period, odnosno mesec u

kojem je nastala poreska obaveza. Prijava se podnosi na obrascu PP PDV.

17. februar

Plaćanje akontacije poreza i doprinosa na prihode od samostalne delatnosti za prethodni mesec

Preduzetnik koji vodi poslovne knjige mesečnu akontaciju poreza plaća u roku od 15 dana po isteku svakog meseca na osnovu podnete poreske prijave PPDG-1S.

Preduzetnik koji porez plaća na paušalno utvrđen prihod akontaciju poreza plaća u roku od 15 dana po isteku svakog meseca na osnovu rešenja Poreske uprave.

Plaćanje doprinosa za sveštenike i verske službenike, za domaće državljane zaposlene u inostranstvu i za inostrane penzionere za prethodni mesec

Obveznici doprinosa – sveštenici i verski službenici, domaći državljani zaposleni u inostranstvu i inostrani penzioneri plaćaju mesečnu akontaciju doprinosa za obavezno socijalno osiguranje u roku od 15 dana po isteku meseca na osnovu rešenja Poreske uprave.

Plaćanje doprinosa za samostalne umetnike za prvi kvartal 2022. godine

Obveznici doprinosa su samostalni umetnici koji plaćaju tromesečnu akontaciju doprinosa za obavezno socijalno osiguranje na osnovu rešenja Poreske uprave.

Plaćanje doprinosa za poljoprivrednike za prvi kvartal 2022. godine

Obveznici doprinosa su poljoprivrednici koji plaćaju tromesečnu akontaciju doprinosa za obavezno socijalno osiguranje na osnovu rešenja Poreske uprave.

Podnošenje prijave za utvrđivanje konačne obaveze doprinosa za prethodnu godinu i tromesečne akontacije doprinosa za 2022. godinu za samostalne umetnike

Prijava se podnosi na obrascu PPD-SU – Prijava za utvrđivanje obaveza doprinosa za samostalne umetnike.

Podnošenje poreske prijave i plaćanje doprinosa za obavezno socijalno osiguranje za osnivače, odnosno članove privrednog društva za prethodni mesec

Prijava se podnosi na obrascu PP OD-O - Poreska prijava o obračunatim doprinosima za obavezno socijalno osiguranje za osnivače, odnosno članove privrednog društva.

Podnošenje poreske prijave i plaćanje PDV za prethodni mesec

Poreski obveznici koji su se evidentirali za PDV i kojima je poreski period kalendarski mesec dužni su da podnesu poresku prijavu PP PDV i plate obračunati PDV u roku od 15 dana po isteku meseca.

Takođe, obveznik PDV dostavlja nadležnom poreskom organu, uz poresku prijavu PDV i obrazac PID PDV 1- pretežni izvoz dobara u inostranstvo za prethodni mesec, ako je u tom mesecu ispunio jedan od kriterijuma da postane obveznik PDV koji pretežno vrši promet dobara u inostranstvo.

Plaćanje akontacije poreza na dobit pravnih lica za prethodni mesec

Obveznici poreza na dobit pravnih lica vrše plaćanje akontacije poreza na dobit pravnih lica za prethodni mesec na osnovu podnete PP PDP prijave.

Plaćanje obračunate akcize za period od 16. do kraja prethodnog meseca

Obveznik akcize je dužan da obračunatu akcizu uplati najkasnije 15. dana u mesecu za iznos akcize obračunat za period od 16. do kraja prethodnog meseca.

Podnošenje poreske prijave za obračun akcize za prethodni mesec

Obveznik akcize obavezan je da utvrđenu obavezu po osnovu akcize iskaže u poreskoj prijavi koju podnosi Poreskoj upravi na propisanom obrascu PP OA najkasnije u roku od 15 dana po isteku kalendarskog meseca za taj mesec.

Podnošenje prijave o obračunu akcize na električnu energiju za krajnju potrošnju za prethodni mesec i plaćanje akcize

Obveznik akcize obavezan je da utvrđenu obavezu po osnovu akcize na električnu energiju iskaže u poreskoj prijavi koju podnosi Poreskoj upravi po isteku kalendarskog meseca u kojem se vrši očitavanje, na propisanom obrascu PP OAEL i obračunatu akcizu plati u periodu za podnošenje poreske prijave, odnosno najkasnije u roku od 15 dana po isteku kalendarskog meseca u kojem je izvršeno očitavanje potrošnje električne energije.

28. februar

Plaćanje obračunate akcize za period od 01. do 15. dana u mesecu

Obveznik akcize je dužan da obračunatu akcizu uplati najkasnije poslednjeg dana u mesecu za iznos akcize obračunat u periodu od 1. do 15. dana u mesecu.

Plaćanje doprinosa za obavezno socijalno osiguranje za neisplaćene zarade za januar 2022. godine

Poslodavac je dužan da doprinose obračuna i uplati istovremeno sa isplatom zarade, razlike zarade ili ugovorene naknade za privremene i povremene poslove. Ukoliko ne isplati zaradu do poslednjeg dana u tekućem mesecu za prethodni mesec, poslodavac je dužan da najkasnije do tog roka obračuna i uplati doprinose za prethodni mesec na najnižu mesečnu osnovicu doprinosa. U suprotnom, nadležna organizaciona jedinica Poreske uprave, po službenoj dužnosti, a na osnovu raspoloživih podataka, obračunava doprinose u ime i za račun poslodavca.

:

:

:

BELS-STIL&OIL
NIŠ

**KOMBI PREVOZ PO CELOJ
SRBIJI I U INOSTRANSTVU**

**PREVOZ ROBE I TERETA
ZBIRNI TRANSPORT, POVRATNE TURE
POVOLJNE CENE!**

**MOTORNA ULJA I MAZIVA
AUTO KOZMETIKA**

**Vojvode Mišića 60/58
18000 Niš, Medijana
063 466 926
064 666 89 67
alex69575@gmail.com
www.prodajaulja.rs**

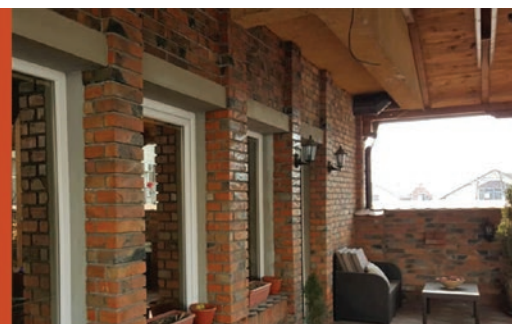
**CIGLANA I TRGOVINA
TODOROVIĆ**

Slobodana Bajića 149
22410 Pećinci

063 1067 283
063 1067 661

dariotodorovic@yahoo.com
www.ciglane-todorovic.com

**"TEK NAKON
REAKCIJA
NAJVEĆIH
CENTRALNIH
BANAKA IMAĆEMO
PRILIKU DA VIDIMO
KOLIKO JE ZAISTA
UZROK POSTOJEĆE
INFLACIJE U
TRAŽNJI, A KOLIKO
U TROŠKOVNIM
KOMPONENTAMA,
PA ĆE SE ONDA
ODLUČIVATI
O SLEDEĆIM
POTEZIMA"**

LAKO SMO SE NAVIKLI NA NISKE CENE I JEFTIN NOVAC

OČEKUJEM DA ĆE SE U OVOJ GODINI NASTAVITI GLOBALNA KRIZA SNABDEVANJA. ENERGETSKA KRIZA SAMO POJAČAVA EFEKTE, PA VEĆ IMAMO NAJAVE POJEDINIH ZEMALJA DA NEĆE IZVOZITI ENERGENTE KAKO BI ZADRŽALI POSTOJEĆU CENU I SAČUVALI ŽIVOTNI STANDARD GRAĐANA. SVE ZAJEDNO, TO POGODUJE DALJEM RASPLAMSAVANJU INFLACIONIH OČEKIVANJA

Pošto su prvi meseci 2021. godine doneli nove talase pandemije, njihovo slabljenje početkom proleća ulilo je novi optimizam, što se videlo na najvažnijim tržištima kapitala, ali je potom incident sa teretnim brodom Ever Given, zaglavljenu u Sueckom kanalu, samo naglasio već postojeća kašnjenja u globalnim lancima snabdevanja. Neke od glavnih svetskih luka (San Francisko, Šangaj) bile su – i još uvek su – zakrčene. Cena brodskog kontejnerskog transporta je porasla za neke destinacije i do deset puta za godinu dana, što je posledično uticalo na poskupljenja svih vrsta roba, ali i njihovo dalje kašnjenje.

- Očekujem da će se u ovoj godini nastaviti globalna kriza snabdevanja, a to će u velikoj meri zavisiti od načina kako se zemlje budu borile sa daljim mutacijama korona virusa. Energetska kriza samo pojačava sve te efekte, pa već imamo najave pojedinih zemalja da neće izvoziti energente kako bi zadržali postojeću cenu i sačuvali životni standard građana. Sve zajedno, to pogoduje daljem rasplamsavanju inflacionih očekivanja i očigledno je da će se taj trend produžiti i u sledećoj godini – objašnjava u razgovoru za Biznis.rs profesor Beogradske bankarske akademije dr Zoran Grubišić.

Kao što se vidi, nemoguće je odvojeno govoriti o pandemiji, krizi snabdevanja ili energetske krizi, pojačanoj aktuelnim zbivanjima u Ukrajini, kada je reč o uticajima na globalnu, a preneto, i na lokalne inflacije. Kriza u lancima snabdevanja doprinela je razvoju inflacije, koja uz usporavanje privrednog rasta tokom pandemije pretila da postane stagflacija, a sve više se kao mogući scenario pominje i mogućnost prolongirane inflacije.

Profesor Grubišić u razgovoru za Biznis.rs objašnjava moguće negativne

efekte inflacije i šta sve država može da uradi kako bi je obuzdala. Kako kaže, nije pesimista jer, istorijski gledano, slične okolnosti već su se događale.

Analitičari Norveškog naftnog fonda, "teškog" 1.300 milijardi dolara, nedavno su objavili da očekuju dugoročno trajanje aktuelnih stopa inflacije na globalnom nivou, poručujući istovremeno investitorima da se pripreme za godine nižih prinosa. Šta je zapravo ta prolongirana inflacija kojom pretil norveški državni fond?

- Verovatno misle na ukorenjenu inflacionu inerciju ili troškovnu inflaciju. Za razliku od inflacije tražnje, kada agregatna tražnja raste brže od proizvodnje (problemi nastaju usled prevelike kupovine) – na koju centralne banke uvek mogu da reaguju restriktivnom monetarnom politikom kroz podizanje kamatnih stopa – ovde se govori o uzrocima inflacije koji nastaju na strani troškova, pa se napravi la inflaciona inercija, kao u nekoj spirali: automatski troškovi vuku cenu, a cena, zauzvrat, troškove.

To se najbolje vidi na svetskom tržištu energenata, na koje ne mogu da utiču kamatne stope centralnih banaka. Te troškove posledično svi ugrađuju u svoje cene, što ulazi u troškove drugih, koji opet podižu svoje cene, i tako se pravi začarani krug. Naravno, na to se najvećim delom tokom vremena ugrađuje rast plata zbog očekivane inflacije (kako bi se zadržao realni nivo zarada, odnosno životni standard), gde isti taj rast plata predstavlja troškove koji vuku cenu na gore.

Šta naša država može da učini kako bi obuzdala inflaciju koja eventualno ne dolazi sa strane tražnje?

- Država, i ne samo naša, za sada može da prati situaciju i kretanje međugodišnje inflacije. Čini se da je neka koordinirana politika centralnih banaka za sada da prate dalji razvoj događaja, smatrajući da ovo što se trenutno dešava predstavlja tipičan eksterni šok u ekonomiji, pa stoga ne treba reagovati ishitreno restriktivnijom monetarnom politikom jer bi to "ohladilo" tržišta. Ako se smatra da tržišta nisu "pregrejana", odnosno da glavni uzrok inflacionih očekivanja ne leži na strani tražnje, onda deluje razumno malo sačekati da se vidi kako će se tržišta prilagoditi na novu situaciju.

Postoje, međutim, naznake da se postojeća inflacija prelijeva na inflaciju tražnje, a ona se zaustavlja kroz podizanje kamatnih stopa. Obično "veliki igrači prvi povuku nogu", i to i sada vidimo po najavama američkih Federalnih rezervi (FED), Evropske centralne banke (ECB) i Banke Engleske (BoE). Niko nema kristalnu kuglu, ali tek nakon ovih reakcija imaćemo priliku da vidimo koliko je zaista uzrok postojeće inflacije u tražnji, a koliko u troškovnim komponentama, pa će se onda odlučivati o sledećim potezima.

Ukoliko se ispostavi da nije tako, a inflatorni pritisak se nastavi i posle podizanja kamatnih stopa, ni to nije nepoznato u praksi. Dešavale su se ovakve situacije i ranije. Ako bi duže potrajale, kao opcija bi mogla da se pojavi i primena takozvanog heterodoksnog plana kakav je, recimo, primenjivan u SFRJ u vreme Ante Markovića. Drugim rečima, to znači paralelno zamrzavanje cena, zarada, kursa. Ali, mnogo je rano da se priča o tome, jer se takve stvari rade kada je inflacija uporna, u smislu da se meri dekadom, a ne mesecima. Aktuelna inflacija traje tek nešto više od pola godine.

Vidimo šta se trenutno dešava oko Ukrajine, postoje uslovi za nastavak, pa i produbljivanje globalne krize, koja bi itekako mogla da utiče na inflatorna kretanja...

- Postoje globalna zatezanja. To su strukturni razlozi koji svakako stvaraju dodatnu nervozu. Mislim ipak da ćemo od drugog kvartala ove godine videti da je vreme jeftinog novca prošlo, nakon pomenutog podizanja kamatnih stopa.

Malo smo se i previše navikli na situaciju koja je, u suštini, nenormalna, a to je da su nulte, pa u pojedinim slučajevima, kao kod švajcarskog franka, i negativne kamatne stope. Ne očekujem ništa dramatično, već povratak na neke nivoe koje smo jednostavno zaboravili.

Kakve su dalekosežne posledice mera zamrzavanja cena pet najvažnijih namirnica koje je primenila Vlada Srbije, i njihovo najavljeno produžavanje, imajući u vidu da se pojedini trgovci bune?

- To nije neuobičajena mera na slobodnim tržištima u ovakvim prilikama. U pitanju je, zapravo, signal da država može da primenjuje regulaciju, to jest da postoji i takav instrument koji može da se iskoristi.

Koliko ima smisla onda da se govori o nominalnom rastu zarada, u trenutku kada cene maltene svega rastu mnogo većom brzinom?

- Zavodi za statistiku u obavezi su da puste zvanične rezultate, a na nama je da

POTREBNO JE PRILAGOĐAVANJE

Ovih dana svi pričaju koliko cene nafte rastu, i da su prešle 90 dolara po barelu, ali niko ne pominje da su one svoj istorijski maksimum imale 2008. godine, kada je cena iznosila 178 dolara po barelu?

- Tako je. Potrebno je prilagođavanje. Zaboravili smo šta su srednje dugoročne vrednosti. I kad pričamo o nafti, ali i o svemu drugome. Slikovito, to je kao kad se čovek navikne na visoku platu, pa se lako zaboravi šta je pre i po kojoj ceni radio. Podsetiću, sa druge strane, da je cena nafte pre nepune dve godine na obe svetske berze dostigla istorijske minimume, na WTI ušla u jednom trenutku čak i u negativnu zonu od minus 37 dolara po barelu. Očigledno je da u ovoj opštoj nervози nafta više ne igra ulogu "sigurnog utočišta" i da ulazi u zone velikih oscilacija sa cenom.

ih protumačimo. Svako može da zaključi šta misli da je potrebno – neko će u njima videti rast zarada, a neko pad kupovne moći. To je pitanje za svakog pojedinačno.

Treba imati na umu i da inflacija meri navike prosečnog potrošača. Skok vrednosti potrošačke korpe može da nas pogodi manje ili, naprotiv, još više od proseka, već u zavisnosti od toga koji proizvodi koje mi kupujemo spadaju u nju. Možda moji proizvodi i usluge koje ja plaćam na mesečnom nivou mnogo odudara ju od prosečnih vrednosti. A čak se i ta prosečna potrošačka korpa redefiniše s vremena na vreme, odnosno menjaju se njeni ponderi. Primer kesice gumenih bombona koju je zarad statistike uključivala domaća statistika, možda to najbolje ilustruje.

Uporedo sa energetsom krizom i gašenjem pogona mnogih kineskih fabrika usled restrikcija prouzrokovanih nestašicama struje, na tlu najmnogoljudnije zemlje na svetu i druge po veličini ekonomije počela je da se odvija i potencijalno globalno opasna situacija – u vezi sa slomom tamošnjeg tržišta nekretnina, podstaknuta urušavanjem giganta, kompanije Evergrande, koja duguje oko 320 milijardi američkih dolara. Da li će se posledice toga preliti na svet u 2022. godini?

- Ne mislim da Evergrande kriza može da dovede do domino efekta izvan kineskog tržišta jer investitori u dug tog sistema nisu globalne investicione banke, kao što je to bio slučaj sa američkim hipotekarnim obveznicama od pre više od deset godina. Mislim da Bank of China ima dovoljno municije da održi kakva-takva očekivanja, a i sam korporativni sistem ima načina da reaguje kroz dezinvestiranje i time povрати poljuljanu stabilnost. Naravno, neki oblik neispunjenja obaveza se ne može isključiti, ali očekujem da to bude kontrolisano. Na kraju, i tu treba da nas podseti da je danas u opštim poslovnim turbulencijama jako teško naći sigurno utočište i da tržište nekretnina nosi svoje rizike, pa i da sami investitori mogu svojim prejakim pozicijama na tom tržištu da unište samu ideju postojanja "sigurne luke".

 MARKO MILADINOVIC

MARKO JANKOVIĆ, PREDSEDNIK KOMISIJE ZA HARTIJE OD VREDNOSTI

BUĐENJE DOMAĆEG TRŽIŠTA KAPITALA TREBALO BI DA PODSTAKNE DALJI RAST PRIVREDE

NE KREĆEMO OD NULE, VEĆ IZ MINUSA, I NA NAMA JE DA TAJ MINUS PREVAZIĐEMO. ZBOG TOGA JE NEOPHODAN ANGAŽMAN VEĆEG BROJA INSTITUCIJA, JER RADIMO NA VIŠE FRONTOVA — NA POVRATKU POVERENJA U TRŽIŠTE, MOTIVACIJI KOMPANIJA, REVITALIZACIJI TRŽIŠNIH INSTITUCIJA I SAMO U NEKOJ SINERGIJI I KOORDINACIJI MOŽEMO OČEKIVATI POZITIVNE REZULTATE. IPAK, JA SAM OPTIMISTA I MISLIM DA JE VEĆ 2022. GODINA KADA MOŽEMO OČEKIVATI POZITIVNE SIGNALE SA TRŽIŠTA

Domaće tržište kapitala je na jednoj od najnižih tačaka od svog nastanka. Geneza tog problema je dosta kompleksna, a ono što je svakako uticalo na takvo stanje je manjak angažovanja države. Čini mi se da je u nekim proteklim periodima sam proces privatizacije generisao tržište koje se dosta zahuktalo, ali je imalo jednu putanju razvoja koja je bila neodrživa i negde 2008. godine se pokazalo da je zapravo bilo na staklenim nogama. Prvi ozbiljniji tržišni šok je doveo do toga da se domaće tržište kapitala praktično uruši i kada gledamo neke komparativne analize zemalja regiona, vidimo da su se sva tržišta oporavila i u najgorim varijantama se nalaze na nivoima na kojima su bila te 2008. godine, osim srpskog, što je činjenica kojom se niko od nas ne ponosi. Naše tržište nije uspjelo da ponovo dostigne te promete ili tržišnu kapitalizaciju kompanija.

Ovako Marko Janković, predsednik Komisije za hartije od vrednosti, ocenjuje dosadašnje kretanje i trenutno stanje srpskog tržišta kapitala. U intervjuu za Biznis.rs on govori o aktuelnim dešavanjima na tržištu hartija od vrednosti, novom Zakonu o tržištu kapitala, državnim i korporativnim obveznicama, malim investitorima i digitalnoj imovini.

- Posle 2008. godine usledio je izlazak kvalitetnih kompanija sa domaćeg tržišta kapitala i to je dovelo do toga da mi sada moramo da pronađemo adekvatna

preduzeća koja žele i imaju interes da se nađu na tom tržištu. Pojedina rešenja iz tih godina su svakako doprinela tome da se, na primer, banke isključe sa domaćeg tržišta kapitala, a znamo da banke vrlo često, naročito u zemljama regiona, predstavljaju okosnicu tržišta.

Mi sada imamo dvostruki izazov – ne krećemo od nule, već iz minusa, i na nama je da taj minus prevaziđemo. Zbog toga je neophodan angažman većeg broja institucija, jer radimo na više frontova – na povratku poverenja u tržište, motivaciji kompanija, revitalizaciji tržišnih institucija i samo u nekoj sinergiji i koordinaciji možemo očekivati pozitivne rezultate. Ipak, ja sam optimista i mislim da je već 2022. godina kada možemo očekivati pozitivne signale sa tržišta koji će samo doprineti da se pojave neki novi tržišni učesnici.

Da li to znači da vrlo brzo možemo očekivati pojavu i listiranje novih preduzeća na Beogradskoj berzi?

- Voleo bih da vidim neke kompanije možda već ove godine na Beogradskoj berzi. Svakako, i Berza prolazi jedan period revitalizacije i pronalaženja puta u budućnost, ali smatram da koraci koji su preduzeti u tom smislu mogu samo da donesu benefite celom tržištu. To će umnogome olakšati pristup i povećati vidljivost našeg tržišta kapitala u širim evropskim razmerama.

Komisija za hartije od vrednosti kao institucija pokušava da svakome ko joj se obrati, a ima intenciju da se pojavi na tržištu, pomogne u kontekstu pri-

preme kompletnog procesa, od ideje do realizacije. Siguran sam da ćemo u saradnji sa drugim relevantnim državnim institucijama pronaći još neke mehanizme da podstaknemo kompanije da iskoriste mogućnosti koje pruža tržište kapitala.

Krajem prošle godine donet je novi Zakon o tržištu kapitala. Šta to znači za sve učesnike na tržištu kapitala – investitore, emitente, trgovce akcijama?

- Suštinski, novi zakon ima dva cilja. Prvi je da nas u potpunosti uskladi sa evropskom regulativom i mi smo se tim zakonom prilagodili više od 10 evropskih direktiva i nebrojeno njihovih podzakonskih akata. Ali suština je da to nije krajnji domet zakona, cilj je da kreiramo jedan okvir za domaće tržište kapitala koji će i strani investitori moći da prepoznaju, a koji će i domaćim ulagačima i emitentima hartija od vrednosti pružiti neke mogućnosti koje dosad nisu imali.

S druge strane, cilj je da se pruži više zaštite, odnosno da se popravi nešto što je bilo boljka domaćeg tržišta kapitala, a to je dosta nesigurnosti i jedna konstantna borba za regularnost. Siguran sam da će period prilagođavanja biti dosta težak za sve tržišne učesnike, ali mislim da će vrlo brzo svi prepoznati benefite koje ta regulativa donosi i to su iskustva malo razvijenijih evropskih zemalja, koje su prošle kroz taj proces u proteklih nekoliko godina.

Očekujem da do trećeg kvartala ove godine, kada novi zakon stupa na snagu, uredimo i neke elemente koji će biti definisani podzakonskim aktima, a čini mi se da će to biti na zadovoljstvo svih, i nas kao regulatora i tržišnih učesnika. Svi ćemo morati malo da izađemo iz zone komfora u kojoj smo se nalazili proteklih dvadesetak godina, s obzirom na to da smo navikli na jedan način rada i funkcionisanja, ali smatram da će te nove mogućnosti koje nam se sada pružaju samo doprineti daljem razvoju našeg tržišta kapitala koje nije imalo najsvetlije dane u prethodnom periodu.

Razvijeno tržište hartija od vrednosti trebalo bi da donese nove mogućnosti domaćoj privredi

REZULTATI KOMISIJE IZNAD OČEKIVANJA

- Vrlo sam zadovoljan radom Komisije za hartije od vrednosti u proteklih nekoliko godina i mislim da smo prevazišli sopstvena očekivanja time što smo uspjeli da izmenimo kompletnu regulativu, odnosno osnove domaćeg tržišta kapitala. U ovom trenutku je naša regulativa usklađena sa evropskom, a mi smo ispunili sve naše obaveze koje smo preuzeli planom pristupanja EU. To samo znači da će domaći investitori, kada novi zakon o tržištu kapitala stupi na snagu, imati ista pravila igre kao i investitori na svim razvijenim evropskim tržištima.

Ono što smo pokušali da uradimo je da se onda pozabavimo i nekim dodatnim elementima koji utiču na tržište kapitala, i tu pre svega mislim na oblast računovodstva i revizije i mislim da je i Komisija za hartije od vrednosti dala značajan doprinos izmenama te regulative, odnosno inovativnijim aspektima nečega što se ne smatra tradicionalnim tržištem kapitala. To je sfera digitalne imovine i alternativnih investicionih fondova, što su oblasti koje do sada nisu bile definisane domaćom regulativom, a u nekim slučajevima nisu ni u svetu bile regulisane.

za pristup svežem kapitalu i diversifikaciju izvora finansiranja?

- Sada je trenutak da domaće tržište kapitala ponovo profunkcioniše i da počne da obavlja funkciju koja bi primarno trebalo da ima, a to je kreiranje nove vrednosti i novog kapitala. To je nešto što je do sada u našoj regulativi falilo. Lično smatram da ako ne kreiramo neku novu vrednost ili ne podstičemo privrednu aktivnost, onda nema mnogo smisla ni u regulaciji, odnosno nadzoru te tržišne aktivnosti. Ono što bi trebalo da bude cilj svih nas je da

domaća privreda ima pristup kapitalu i način da ga prikupi na efikasan način, a onda da pronađe efikasne i efektivne načine da taj kapital iskoristi. Sve to bi trebalo da podstakne dalji rast naše privrede i da konačno iskoristimo neke potencijale koje imamo u različitim sektorima, a s druge strane i da reformišemo određene oblasti u kojima smo dosta dugo bili fokusirani na aktivnosti koje ne predstavljaju budućnost svetske ekonomije.

Država je trenutno bitan učesnik na srpskom tržištu kapitala.

- Iskustvo zemalja sličnih Srbiji, uglavnom istočne Evrope koje su sada većinom članice EU, pokazuje da dok se država na ozbiljniji način nije umešala na tržište kapitala, pre svega u domenu kreiranja pravila igre i postavljanja sistema koji omogućava tržištu da nesmetano funkcioniše, nijedno od njih se nije razvilo. Na sreću, imali smo mogućnost da u prethodnom periodu komuniciramo sa velikim brojem kolega sa tih razvijenijih tržišta i vidimo da jedna Poljska, koja je bila primer tržišta sa najvećim brojem IPO-ova u prethodnom periodu, prosto nije mogla da se razvije dok se država nije ozbiljnije uključila u podršku tržištu kapitala.

U nekim drugim razvijenim zemljama EU, na primer Mađarskoj, država je prepoznala i pre same pandemije potrebu da se pojavi na tržištu korporativnog duga, odnosno korporativnih obveznica. Svedoci smo da je mađarska centralna banka nekoliko godina aktivno učestvovala na tom tržištu pomažući

LISTIRANJE PRIVATIZOVANIH KOMPANIJA JEDNA OD GREŠAKA

- Ono što je, čini mi se, bila jedna od većih grešaka u proteklih 20 godina je praktično primoravanje svih privatizovanih kompanija da budu na tržištu, odnosno da se listiraju na Beogradskoj berzi. To je dovelo do situacije da i kompanije kojima zaista nije mesto na organizovanom tržištu budu tu, i praktično kreiraju jednu atmosferu koja uspešne kvalitetne kompanije onemogućava da ostvare jednu vrstu poverenja sa investitorima.

mađarskim kompanijama da budu još bolje i da ostvare svoje ambicije u jednom vrlo kompetitivnom okruženju, gde vidimo da i neke od najrazvijenijih zemalja EU koriste barijere za ulazak koje nikada ranije nisu postojale. Upravo u tom kontekstu se i pojavio jedan dodatni prostor koji je donela sama pandemija, a koji traži od svih državnih institucija da stanu iza domaće privrede, ne samo u smislu direktne finansijske podrške već prosto kroz kreiranje ambijenta koji će pomoći da lakše realizuju ambicije.

U najavi su i korporativne obveznice?

- Svedoci smo da krediti kao dominantan izvor finansiranja privrede imaju neka svoja ograničenja i mislim da i međunarodne finansijske institucije prepoznaju potrebu za diversifikacijom izvora, a prilično sam siguran da će ponovna pojava korporativnih obveznica na našem tržištu biti još jedan od signala kompanijama da domaće tržište ima šta da pruži.

Ono što je sigurno jeste da zbog geneze i načina nastanka našeg tržišta i privrede postoji jedan animozitet prema tržištu vlasničkih hartija od vrednosti. Mislim da će i vlasnici velikih kompanija daleko radije tržište iskoristiti u kontekstu dužničkih hartija od vrednosti, odnosno korporativnih obveznica, i prosto neće umanjivati svoj procenat vlasništva u kompanijama. Siguran sam da će tržište instrumenata duga, odnosno korporativnih obveznica, pružiti mnoge mogućnosti tim kompanijama da finansiraju svoje poslovanje u nared-

nom periodu, a mi ćemo im kao institucija pomoći da se pojave na tržištu.

Ima li mesta na tržištu i za male, pojedinačne investitore, pošto građani takođe pokušavaju da diversifikuju svoja ulaganja? Štednja u bankama već neko vreme nije opcija.

- Osnovna stvar koju mali investitori moraju da imaju u vidu je da su to investicije koje treba da donesu neki dodatni prihod, kao i svuda u svetu. Ako gledamo najrazvijenije tržište, američko, vidimo da ogroman deo ulaganja dolazi upravo od malih investitora, da li direktno ili kroz neku formu institucionalnih investitora – osiguranje, fond... Svi oni uglavnom investiraju u poznata velika imena, poznate korporacije sa proizvodima koje svi mi koristimo na svakodnevnom nivou i to je neka osnova investiranja svuda u svetu. Vidimo neki brend ili kompaniju koja radi nešto dobro, mi to prepoznavamo kao dobro i želimo da poverimo svoj novac menadžmentu te kompanije da ga multiplikuje. Što bi rekle moje kolege sa Zapada, imamo "opciju a" – da investiramo u bankarski depozit koji ima apsolutnu logiku i određenu dozu sigurnosti, i sa druge strane imamo tržišne investicije koje su malo rizičnije, ali su prinosi neuporedivo veći.

Nešto slično će pružiti i domaće tržište kapitala. Na nama je da dodatno edukujemo ljude, da im prezentujemo mogućnosti i rizike koje nosi tržište, jer nema šanse za zaradu bez adekvat-

nog i proporcionalnog rizika. Ako niste spremni da se odvojite od neke količine novca i da na njega zaboravite – nemojte ni investirati. Dugoročno gledano, to je neki najzdraviji pristup. Ljudi obično emotivno posmatraju svoje investicije i bilo bi sjajno kada bismo svi mogli da budemo malo racionalniji u tom procesu, ali ponekad i emocija nije loša i može da dovede do pozitivnih rezultata.

Dokle se stiglo sa regulisanjem tržišta digitalne imovine?

- Novi Zakon o digitalnoj imovini je donet i stupio je na snagu, a mi smo trenutno u procesu licenciranja prvih tržišnih učesnika – imamo nekoliko izdavalaca digitalnih tokena, više kripto menjačnica... I mi i Narodna banka Srbije vrlo ozbiljno, u domenu svojih nadležnosti, pristupamo procesu licenciranja. Osnovna ideja je da građanima pružimo jedan dodatni nivo sigurnosti – ako nekome poveravaju svoj novac da imaju jedno razumno očekivanje da će se njihovim novcem raspolagati na adekvatan način.

Pokušavamo i dodatno da edukujemo ljude na tu temu, iako je to oblast koju ni mnogi razvijeniji regulatori ni investitori možda ne razumeju u potpunosti. Ako gledamo ukupnu kapitalizaciju tržišta digitalne imovine u poređenju sa tradicionalnim tržištima kapitala, recimo američkim, to je jedan mali deo tržišta, odnosno onaj deo novca koji su ljudi spremni da rizikuju i žele da naprave za sebe neku novu vrednost. Za sada se trudimo da posmatramo to tržište, da učimo što više o samom ekosistemu. U Srbiji postoji veliki broj IT kompanija koji se bave tim digitalnim univerzumom i imamo jedan sjajan proces dvosmerne saradnje sa njima.

Svakako, to nije vid investiranja koji je preferiran, kako od strane Komisije, tako i nekih drugih državnih organa, ali smatram da u tom ekosistemu ne postoji ništa negativno i da on može da bude samo jedan međukorak, naročito malim brzorastućim kompanijama, između startup situacije i razvijenog tržišta kapitala. Tako smo pokušali da modeliramo i sam Zakon o digitalnoj imovini, da ta regulacija ne bude previše konzervativna i teška za kompanije koje treba da je primenjuju, a sa druge

BINARNE OPCJE NISU DOBAR IZBOR

- Ono što je suština i što Komisija za hartije od vrednosti želi da vidi je da sredstva koja domaći građani, odnosno privreda, imaju na raspolaganju odu u ruke onih kompanija ili u one investicije koje imaju mogućnost da podrže neku novu vrednost i dalji rast. Ono što je sigurno je da binarne opcije ne predstavljaju investiciju koja može da pruži benefit bilo kome osim onome ko je kreirao taj instrument. Nažalost, to je finansijski instrument koji je poznat svuda u Evropi i suštinski nigde nije zabranjen, osim za određene kategorije investitora.

Komisija je u prethodnom periodu pokušala da upozori investitore na tu vrstu investicija, ali ono što je sigurno je da mi možemo da savetujemo ili sugerišemo, ali je na investitoru da donese odluku. Svakako, to je najrizičnija moguća investicija u tržište kapitala i to su proizvodi čija je priroda prosto takva da garantovano u nekoliko iteracija vode tome da izgubite novac. Moj savet je – pronađite neki malo sigurniji i instrument koji možete da razumete. Ako ne možete da razumete šta kupujete nemojte to kupovati.

strane da imamo jedan minimum sigurnosti za investitore. Mislim da smo dobro odmerili, a sigurno je da će se i zakon menjati u skladu sa potrebama koje nam realnost bude nalagala, mi smo apsolutno spremni na to.

Da li očekujete da bi nova regulativa mogla uskoro da dovede do nekog IPO-a u Srbiji?

- Ja se iskreno nadam. Sve ovo što radimo kao neki krajnji cilj suštinski ima upravo to. Svi kojima je stalo do toga da se domaće tržište kapitala razvija rade sve na polju pomoći svima onima koji žele da iskoriste mogućnosti koje pruža tržište.

Na kraju dana, kvantitet nije krajnji cilj i vreme je to pokazalo. Više bih voleo da imamo tri kvalitetna emitenta

koji će se pojaviti u narednim godinama na našem tržištu nego da ih ima deset, ali da se ispostavi da se u nekim slučajevima radi o prevari. Krajnji cilj daljeg razvoja tržišta kapitala je kreiranje poverenja iza koga ćemo svi mi kao državne institucije stajati. Radićemo sve da taj proces bude uređen, održiv i da dugoročno omogući najbolje rezultate.

Suština svega je da pozitivne efekte koje će osetiti tržište kapitala kao jedan mali segment domaće privrede prenesemo na našu ekonomiju uopšte. Mi smo lideri regiona kada su direktne strane investicije u pitanju, sada je došao red da budemo lideri i kada su u pitanju ove portfolio investicije. Ako uspemo to da ostvarimo mislim da ćemo napraviti pun pogodak i da ćemo onda videti prave efekte na širu ekonomiju.

MARKO ANDREJIĆ

DOLAZAK MEĐUNARODNIH KLIRINŠKIH KUĆA OLAKŠAVA PRISTUP TRŽIŠTU

- Pojava Eurocleara je jedna od bitnijih infrastrukturnih promena koja se dešava na našem tržištu kapitala. Euroclear će olakšati emisiju državnih obveznica na međunarodnim tržištima, što će dodatno olakšati državi pristup razvijenijim tržištima kapitala, ali će s druge strane omogućiti i stranim investitorima lakši pristup srpskom tržištu kapitala.

Ono što mene izuzetno raduje je da novi zakon o tržištu kapitala prepoznaje sve međunarodne klirinške kuće i daje im mogućnost da rade na ovom tržištu. To će naročito doneti benefite u segmentu emisije državnih obveznica, ali sam siguran da će i veliki emitenti korporativnih obveznica osetiti koristi.

DMG
ALATI

Banjska 9
15300 Loznica
015/876006
061/6714385
dmgalati.loznica@gmail.com

AS-TURS

Srbe Jovanovića bb
19300 Negotin
064/18 96 714
019/549 404
asturs2004@gmail.com

PREVOZ PUTIKA
IZNAJMLJIVANJE
AUTOBUSA
ORGANIZOVANJE
TURISTIČKIH
PUTOVANJA

INTERVJU:

FOTO: BRITISH MOTORS

INTERVJU: SANJA STOJKOVIĆ, IZVRŠNI DIREKTOR BRITISH MOTORS

TRŽIŠTE AUTOMOBILA U VREME PANDEMIJE FORMIRA PONUDA, A NE TRAŽNJA

UOBIČAJENA SITUACIJA U AUTOMOBILSKOJ INDUSTRIJI BILA JE DA POTRAŽNJA FORMIRA TRŽIŠTE. ZBOG OTEŽANIH USLOVA U PROIZVODNJI TRENUTNO TRŽIŠTE VOZILA FORMIRA PONUDA. KUPCI SU SVESNI SITUACIJE U KOJOJ SE NALAZI AUTOMOBILSKA INDUSTRIJA I SPREMNI SU DA SE PRILAGODE, A KONKURENCIJA SE TRENUTNO OGLEDA U SPOSOBNOSTI UPRAVLJANJA ZALIHAMA

Stanje u automobilske industriji se značajno promenilo. Pandemijska je tokom 2020. godine donela brojne izazove u poslovanju. Prethodna, 2021. godina takođe je bila izazovna, zbog pojave novih sojeva virusa, uz dodatne komplikacije zbog poremećenog lanca snabdevanja koji se reflektuju redukovanoj proizvodnji i smanjenim zalihama.

Ovakvo trenutnu situaciju u automobilske industriji i na tržištu četvorotočkaša ocenjuje Sanja Stojković, izvršni

direktor (Head of Business) kompanije British Motors. U razgovoru za Biznis.rs ona navodi da su zacrtani ciljevi ipak ispunjeni, a u tekućoj godini očekuje oporavak sektora i smanjivanje trenutnog jaza između ponude i potražnje.

- Sa zadovoljstvom možemo reći da smo ostvarili planirane rezultate u 2021. godini. I pored izazova koje su nam doneli pandemijska i Brexit uspeli smo da ostvarimo i operativne i investicione planove. Kao najveći uspeh možemo da istaknemo da smo se izborili sa iza-

zovima pandemijske, sačuvali zaposlene i uspešno organizovali procese rada u cilju zadržavanja zadovoljstva naših klijenata.

Uprkos problemima koje je pandemijska donela automobilske industriji, neki podaci pokazuju da je prodaja luksuznih vozila doživela rekordan rast?

- Početak pandemijske u martu 2020. godine dočekali smo sa mnogo nepoznani-

ca, što je u tom trenutku izazvalo neku vrstu ekonomskog haosa. Takođe, zatvaranja koja su bila aktuelna tokom te godine značajno su uticala na mobilnost i prodaju vozila. Nakon otvaranja ekonomija u 2021. godini došlo je do oporavka prodaje i proizvodnje. Ipak, oporavak nije bio na očekivanom nivou zbog poremećaja koji su se desili u lancu nabavke.

Svi smo prinuđeni da se prilagodimo novim uslovima poslovanja na koje nemamo mnogo uticaja i da dosta naučimo o kriznom upravljanju koje zahteva fina podešavanja mnogo češće nego što smo navikli. I baš iz tih razloga je nezahvalno u godinama velikih promena analizirati statističke podatke na isti način.

Kako trenutno izgleda srpsko tržište automobila – kakvo je raspoloženje kupaca, a kakva je konkurencija?

- Uobičajena situacija u automobilskoj industriji bila je da potražnja formira tržište. Zbog otežanih uslova u proizvodnji trenutno tržište vozila formira ponuda. Kupci su svesni situacije u kojoj se nalazi automobilska industrija i spremni su da

se prilagode, a konkurencija se trenutno ogleda u sposobnosti upravljanja zaliha, jer danas najveći uticaj na kupovinu imaju dostupnost vozila i što kraći rok isporuke.

Nadamo se da nas očekuje napredak i rešavanje problema u proizvodnji, što će polako smanjivati trenutno značajno odstupanje između ponude i potražnje.

Početak prošle godine otvoren je novi ovlašćeni Jaguar Land Rover centar u Čačku, a krajem godine ste učestvovali i na Sajmu korišćenih vozila u Beogradu. Koliko je pandemija uticala na vaše poslovanje, u smislu organizovanja događaja bez posetilaca?

- I pored velikih promena i neizvesnosti zbog početka pandemije u 2020. godini danas možemo da kažemo da smo doneli dobru odluku da ne odlažemo investiciju u proširenje mreže i otvaranje servisno-prodajnog centra Jaguar Land Rovera u Čačku. Jedan od najznačajnijih ciljeva kojem stremimo je visok nivo zadovoljstva naših klijenata i proširenje naše prodajno-servisne mreže je samo

jedan korak ka tom cilju.

Inače, pandemija je značajno uticala na način poslovanja. Da bismo zaštitili klijente i zaposlene morali smo da se prilagodimo i primenimo sve mere zaštite, tako da je osetan porast komunikacije putem digitalnih kanala. Ovakva situacija je uslovlila da je personalni kontakt postao neka vrsta luksuza i prestiža. I baš zato mogu da kažem nam izuzetno nedostaje lični kontakt sa klijentima.

Kakvi su planovi British Motorsa za 2022. godinu?

- Planovi za 2022. godinu prate projektovani rast i očekivani oporavak u automobilskoj industriji. British Motors ostaje orijentisan ka premijum usluzi i premijum brendovima, pa tako ove godine očekujemo premijeru i plasiranje na tržišta Srbije i Crne Gore novog modela Range Rovera. Novi Range Rover predstavlja kralja luksuznog SUV-a i nema konkurenciju. Ovo vozilo nam dolazi sa vrhunskim dizajnom i inovativnim rešenjima.

 MARKO ANDREJIĆ

ŠTA NAS ČEKA U NOVOJ BERZANSKOJ 2022. GODINI

Prethodnu 2021. godinu globalne berze vlasničkih hartija (akcija) završile su uz niže dvocifrene stope rasta (10 do 25 odsto), obezbeđivši ulagačima pristojne godišnje prinose. Za investitore je svakako u ovom trenutku najvažnije ono što mogu očekivati u nadolazećoj 2022. godini. Bez obzira na to što su indeksi imali ne tako zanemarljive pozitivne godišnje promene tokom 2021. i dalje postoji generalno uverenje da će tokom naredne godine doći do daljeg rasta, ali se očekuje da će on biti u proseku značajno niži (od onoga što smo mogli videti prethodnih dvanaest meseci), reda srednje jednocifrene stope.

Samo po sebi ovo će nametnuti potrebu za pažljivijom selekcijom akcija, s obzirom na to da više ne možemo računati na opšti jači trend rasta koji uzrokuje porast na većini kotiranih imena, bez razlike. Globalna ekonomija će nastaviti da napreduje i tokom 2022. godine u proseku za oko 4,3 odsto. Uslovi kreditiranja biće verovatno nešto nepovoljniji, pošto dolazi kraj izdašnih monetarnih stimulansa i povećanje referentnih stopa, kako bi se suzbila inflacija, ali one će i dalje biti blizu nule.

Ono na šta treba obratiti pažnju su verovatno sektori koji su imali ispodprosečne performanse od početka pandemije. U prvom redu tu spadaju razne vrste usluga, poput restorana, putovanja, tur operatera, avio-kompanija, ali i klasične industrijske kompanije koje proizvode realna dobra. Opšte je očekivanje da će one imati veću priliku za rast tokom 2022. godine, s obzirom na to da se stanje polako vraća na ono od pre pandemije, uprkos prisutnim rizicima, a negativnosti poput problema u lancu snabdevanja bi polako trebalo da iščezavaju, ostavljajući

prostor industrijskim kompanijama za dalje neometano poslovanje.

Faktor koji će i dalje pozitivno uticati na opšte raspoloženje na tržištu akcija je činjenica da, i pored podizanja referentne stope, prinos na dužničke hartije i dalje ostaje verovatno negativan zbog visoke inflacije, pa akcije i dalje predstavljaju alternativu, bez obzira na rizik. Drugi faktor je činjenica da stanovništvo nakon covida ima solidne iznose ušteđevine, te će ista verovatno biti aktivirana tokom naredne godine kroz potrošnju, obezbeđujući tako kompanijama i dalje povećanu potražnju za proizvodima i uslugama. Konačno, mnoge kompanije su od početka pandemije pribegle štednji, pa su uspele da nagomilaju velike količine keša koji će verovatno početi da oslobađaju, bilo kroz uvećanje dividendi ili kroz otkup sopstvenih akcija, što se sve zajedno smatra pozitivnim faktorom prilikom donošenja investicionih odluka.

Na strani rizika koji nas očekuju, tu je svakako za sada i dalje u prvom planu status covida i novog soja. Bez obzira na vakcinacije i očekivanu efikasnost pilula još uvek su moguće pojave mutiranih sojeva, što može izazivati dozu volatilnosti u oba smera. Valuacije su takođe prilično visoke, gledano sa stanovišta PE racio pokazatelja, naročito u tehnološkom sektoru. Pitanje tempa podizanja referentne stope biće od priličnog značaja, s obzirom na to da ako on bude bio brži od najavljenog to može izazvati jači prodajni pritisak na tržištu. Na kraju, inflacija, ukoliko se ispostavi da i dalje ostaje na prilično povišenom nivou, može izazvati udar na profitne margine kompanija, jer potrošači možda neće biti spremni da unedogled tolerišu sve skuplje proizvode ili usluge.

**Vladan
Pavlović**

Ilirika

 AGENCIJA ZA
KONSALTING

INTERNI REVIZOR

UVODENJE ADEKVATNOG SISTEMA FINANSIJSKOG UPRAVLJANJA
I KONTROLE (FUK)
USLUGE INTERNE REVIZIJE KOD KORISNIKA
JAVNIH SREDSTAVA

Metohijska 1
31102 Užice
064/8580511
revizijaikonsalting@gmail.com

 AGRO-LINE
lanci za industriju i poljoprivredu

Đurđevska 123, 22308 Golubinci
022/382-585, 063/884-5127
agrolinelanci@gmail.com
www.agrolinelanci.com

NACIONALNI DISTRIBUTERI FIRME **RENOLD**
Superior Chain Technology

TRGOVINA I PROIZVODNJA GALOVIH I TEHNIČKIH LANACA ZA INDUSTRIJU I POLJOPRIVREDU

LANCI · LANČANICI · SPOJNICE · REDUKTORI

bq birograf

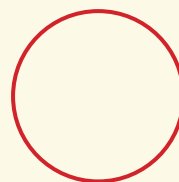
Lađarska 65, 25260 Apatin
025 772 506
025 5100 060
064 3618 469

birograf@mts.rs
www.stamparijabirograf.com

**ŠTAMPA PIN KOVERATA, KOVERATA ZA
ISPLATU LD, ŠTAMPA CARINSKIH OBRAZACA
U TRACI I SET-U, ŠTAMPA BLOKOVSKOJE ROBE,
FLAJERA, PLAKATA, KESA, NALEPNICA**

ŠTA NAS

Prethodnu 2021. godinu globalne berze vlasničkih hartija (akcija) završile su uz niže dvocifrene stope rasta (10 do 25 odsto), obezbedivši ulagačima pristojne godišnje prinose. Za investitore je svakako u ovom trenutku najvažnije ono što mogu očekivati u nadolazećoj 2022. godini. Bez obzira na to što su indeksi imali ne tako zanemarljive pozitivne godišnje promene tokom 2021. i

**Vladan
Pavlović**
Ilirika

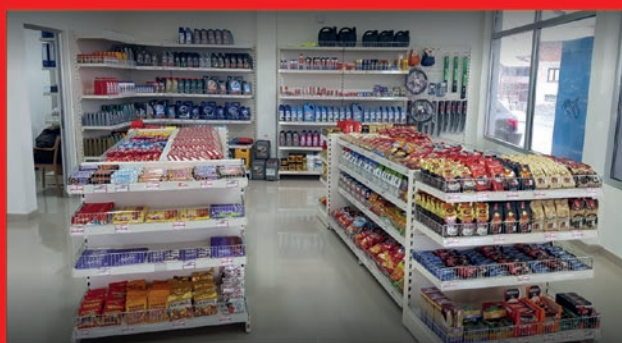
KONJIČKA OPREMA
OPREMA ZA STOČARSTVO

Alberta Ajnštajna 2 21000 Novi Sad

Tel: +381 21 65 199 65
Mob: +381 62 622 200
E-mail: prodaja@clair.rs
www.clair.rs

DN PETROL
ENERGY

Prekodolce bb, 17510 Vladičin Han, 063/474-244, dnpetrol@yahoo.com

KAWAI **SMS**
KLAVIRI SRBIJA MUSIC

SMS MUSIC d.o.o. Novi Sad
Dragiše Brašovana 14

+ 381 / 64 11 47 926
+ 381 / 64 28 54 240
+ 381 / 21 63 72 954 - IZLOŽBENI SALON

KAWAI
THE FUTURE OF THE PIANO
90th Anniversary
KAWAI

DEVEDESET GODINA ISKUSTVA U IZGRADNJI AKUSTIČNIH KLAVIRA

“ACOUSTIC DREAM STORE”

BRAĆE RIBNIKARA 65 - NOVI SAD

JEDINI IZLOŽBENI SALON AKUSTIČNIH KLAVIRIA U SRBIJI

www.kawai-srbija.com

kawai.srbija@gmail.com

:

MIŠA - JELL

ŠLEPERSKI PREVOZ TERETA

Stubline 308 11507 Obrenovac, Stubline

064/648 96 50 064/648 96 45

raduloviczorica62@gmail.com, mischa@jellinek.at

**BENZINSKA
PUMPA**

MOL

VRČIN

Braće Nedića 12/3
11000 Beograd, Vračar
011/2423186, 063/8278787
ivana@dudainvest.rs
www.dudainvest.rs

:

PREDUZEĆE ZA SPOLJNU I
UNUTRAŠNJU TRGOVINU

Milutina Milankovića 25v
11070 Beograd
Novi Beograd

063/613808
vera.jevtovic@eucom.rs
www.eucom.rs

HEMIJA • METALI • CELULOZA • ŠKROB
PARADAJZ PIRE • HUMUS • POLIETILENSKA AMBALAŽA

EURO-INVEST-MONT

IZGRADNJA, ODRŽAVANJE, REMONT, REKONSTRUKCIJA
TERMOENERGETSKIH POSTROJENJA

IZGRADNJA ODRŽAVANJE, REMONT I REVITALIZACIJA
INDUSTRIJSKIH KOTLOVA ZA PROIZVODNJU TEHNOLOŠKE PARE

IZRADA I MONTAŽA PROCESNE OPREME

IZRADA HALA RAZNIH KONSTRUKCIJA, KONTEJNERA

Ivana Egeduševića 17a
11500 Beograd, Obrenovac
011 876 59 16 063 65 94 36
euro.invest.mont.obrenovac@gmail.com
www.euro-invest-mont.com

INVESTIRANJE ZA MANJE UPUĆENE

OD DIGITALNIH TOKENA DO ZLATNIH PLOČICA

MNOGI OD NAS SU ČULI I KORISTE KRILATICU “DA NOVAC RADI ZA NAS”, ALI KAKO SE DOLAZI DO TOGA, KAKO SE NOVAC STAVI U FUNKCIJU “RADA”? JER KAD SE POMENE “INVESTIRANJE”, ČESTA PREDRASUDA JE DA SU ZA ULAGANJE POTREBNE VELIKE KOLIČINE NOVCA. NIJE TAKO. BAR NE U POSLEDNJIH DVADESETAK GODINA U SKLADU SA RAZVOJEM NOVIH TEHNOLOGIJA, KAO I NOVIH MEHANIZAMA POSLOVANJA I POVRATA ULOGA

 VLADIMIR VELIČKOVIĆ, POSLOVNI KONSULTANT I AUTOR KNJIGE “BIZNIS BUKVAR”

Slobodna uspešna osoba razmišlja o novcu kao “alatu” za ostvarenje nekih većih zamisli, razmišlja o najboljim načinima da ga iskoristi, kako da planira karijeru ili vodi posao, kako da organizuje svoje vreme, brine o porodici i živi život. Osoba sa preduzetničkim načinom razmišljanja će svoje vreme provesti na način da najbolje naplati svoje veštine, znanja, sposobnosti, a osoba sa “investitorskim mozgom” kako da dobijeni novac iskoristi na način da donese još više novca.

Mnogi od nas su čuli i koriste krilaticu “da novac radi za nas”, ali kako se dolazi do toga, kako se novac stavi u funkciju “rada”? Jer kad se pomene “investiranje”, česta predrasuda je da je za ulaga-

nje potrebno da imate velike količine novca. Ali nije tako. Bar ne u poslednjih dvadesetak godina u skladu sa razvojem novih tehnologija, kao i novih mehanizama poslovanja i povrata uloga.

Ovde ćemo kao opcije investiranja nabrojati samo ono što bilo ko od nas može da uradi: imate neki novac na raspolaganju i razmišljate koje ulaganje će najmanje da okupira vaše vreme, već da novac sam radi za vas.

Ulaganje u dvostruki život u Metaverzumu

U tom smislu, investiranje može da bude – u kripto i digitalnu imovinu, NFT i Metaverzum, zatim u berzu, odnosno

akcije i druge finansijske instrumente, kroz investicione fondove, putem crowdinvesting platformi, ulaganjem u tuđ biznis, nekretnine, investiciono zlato...

Tek se navikavamo na “remote work” ubrzan pandemijom virusa, a već imamo sledeći korak, potpunu virtuelizaciju života. Iako se čini da je to najviše korisno gejming industriji, kao iz nekoliko popularnih filmova, možemo se kladiti da će metaverse postati “nova stvarnost”.

Pre nekoliko godina platforma “Second Life” doživela je bum gde su ljudi vodili neke drugačije živote online, ali su i kompanije bile prisutne kroz posebno osmišljene marketinške kampanje. Ta društvena mreža nije više toliko popu-

larna, ali model još jednog digitalnog života razvijaju i Facebook, Microsoft, Nvidia i drugi giganti.

Kompanije tek treba da uvide značaj simulacija koje mogu da se sprovede, iskustava "iz prve ruke" u metaversu, raznih poslovnih "case study", virtuelnih kolaboracija, edukacija i tim bilinga u virtuelnoj stvarnosti. Ako uz to dodamo kriptovalute i digitalnu imovinu, tek dolazimo do nesuđenih potencijala za razvoj posla.

Na isti način, investiranje u metaverzumu može da bude pokretanjem virtuelnog biznisa, kupovinom virtuelnih nekretnina, pa i trgovinom Metaverse ETF (exchange-traded fund).

Ali, možda je ovo ipak bliska budućnost. Nego, da se zadržimo na digitalnim prilikama, jer je prošle godine i kod nas donet Zakon o digitalnoj imovini, dok u svetu NFT-jevi dostižu milionske iznose. NFT (non-fungible token) u pojednostavljenom tumačenju je virtuelna intelektualna svojina (muzičko delo, fotografija, knjiga, slika...), jedinstvena po svojim karakteristikama. Investiranje u NFT znači da kupite nešto od te digitalne svojine (uglavnom preko blockchain platforme i uz korišćenje određene kriptovalute) i da čuvate u digitalnom novčaniku i gledate kako raste vrednost.

Na sličan način može da se posmatra i bilo koja kriptovaluta, uz oprez naravno, jer je to tržište i dalje "mlado" i podložno je špekulacijama, velikim dnevnim oscilacijama, skokovima i padovima, jer bi svi hteli "deo tog kolača".

Kripto je "novo zlato" za nove generacije

Kripto, NFT i Metaverse za nove generacije će značiti ISTO kao zlato, umetnička slika i kancelarija na poslu za generacije naših roditelja. Bitcoin je na trećem mestu kao najtrgovaniji finansijski instrument, posle EUR/USD i zlata.

Hteli mi to ili ne, "klasičan" papirni novac gubi na vrednosti, gubi i na poverenju, dok digitalne valute, digitalna imovina i virtuelni novčanici postaju standard. Možda ne sledeće godine, ali tokom narednih tri do pet godina.

Ulaganje u kriptovalute se takođe sprovodi kroz virtuelni novčanik, postoje specijalizovane aplikacije za praćenje, kupovinu i prodaju. Iako je sasvim moguća dnevna trgovina ovim valutama,

veliki potencijal je u dugoročnom rastu.

Možda je za nekoga sve ovo nalik nekom futurističkom scenariju. Za nekoga ko je više naklonjen tradicionalnom načinu ulaganja, pravi izbor može da bude neki od investicionih fondova. To ne zahteva gotovo nikakvo predznanje, investiranje podrazumeva u stvari kupovinu investicionih jedinica tog fonda, a zatim profesionalci (portfolio menadžeri) ulažu prikupljeni novac u skladu sa politikom investiranja Društva. Vaše je da po dogovorenoj dinamici nastavite kupovinu jedinica, dok pratite kako se kreće njena vrednost tokom vremena.

Franšize, crowdfinancing i uspešni biznisi

Investiranje može da bude i u nečiji biznis, da li direktno ili preko platformi za kolektivno ulaganje (crowdfinancing). Cilj ulaganja je obezbeđivanje najbolje zarade, najboljeg povrata investicije u najkraćem roku. Ovo je ona priča o "obrtanju love". Kad pričamo o tome, onda ne treba da nas interesuje šta bismo mi voleli da radimo, nego gde vidimo najbolje poslovne prilike.

Priča o ulaganju nije priča o pojedinačnom biznisu, već o uspešnim biznis modelima, industrijama koje su u porastu, poslovima sa najvećim maržama i najmanjim troškovima održavanja takvog sistema.

Zašto biste se bavili analizom tržišta, biznis planovima i modelima, kad možete da kupite postojeći, oporban poslovni model? Kupovinom franšize ili ulaganjem preko crowdfinancing platformi eliminišete sve inicijalne faze provere koncepta, isprobavanja raznih pristupa, testiranja marketing kanala i ciljnih grupa.

Franšiza je kao da kupujete gotov proizvod, ali radi se o uspešnom biznisu. Poznato vam je sve što treba da se desi, kako se sprovodi posao, kome je namenjen, kako i koliko može da se zaradi. Inicijalni osnivač je već prevazišao razvojnu fazu preduzeća, dostigao tačku prepoznavanja koncepta, određeni profit i slično. Ukratko, "know-how" i brend.

Za one kojima je sva ova priča o biznisa i investicijama nesigurna, postoje i dva načina "očuvanja novca": zlato i kvadrati. Nekada je bio običaj da se novorođenima ili za punoletstvo u srpskim kra-

jevima kupuje zlatnik. Zlatom može da se trguje na nekoliko načina: fizička kupovina zlatnika, pločica i barova, zatim trgovina zlatom na berzi, kupovinom akcija rudarskih preduzeća, i finansijski derivati zlata GOLD ETF.

Zlato, istorijski gledano, konstantno beleži rast i ako pričamo o nekoj dugoročnoj, višegodišnjoj štednji čak je bolje da imate zlato od neke valute. Kod nas takva kupovina može da se ostvari preko nekih većih zlatara. Većina zlatnika ima konkretne karakteristike, sertifikat, oznaku kvaliteta, postoje razni nazivi, ako je austrijski, američki itd, postoje grafički prikazi kako treba da izgleda. Kupuju se od jednog grama, pa zavisno koliko novca imate. Njime može i da se trguje, da sačekate da poskupi, mada je to više u segmentu očuvanja vrednosti. Da ne čuvate u određenoj valuti, jer je to podložno ekonomskim i političkim promenama.

Tradicionalne vrednosti

Nekretnine su i prva asocijacija mnogih koji su u Srbiji došli do nekog novca. Konkretna je stvar, nije kvarljiva roba, cene stanova iz godine u godinu rastu, a potražnja je redovna.

Opcija je i kupovina drugog stana na kredit, koji bi služio za izdavanje. Trenutno su rate kirija za stan skoro izjednačene ako ne i veće sa ratom kredita. Kome primanja dozvoljavaju da uzme stambeni kredit za stan za izdavanje, taj stan će sam sebe da otplaćuje. Time dobijate stan u vlasništvu, a u većini situacija, ako se dobro održava i stanari su savesni, nećete ni osetiti taj stan u budžetu, niti će biti potrebno održavanje dugi niz godina. Pritom, vaša investicija u stan vam mesečno donosi povrat od nekoliko stotina evra.

Ipak, najbolja stvar koju možete da uradite, bez obzira na to čime se bavite, koliko godina i novca imate, jeste da investirate u svoje obrazovanje. A tu čak ne morate da investirate novac, nego vreme.

Ako ništa drugo, konstantno učite nešto novo, pratite trendove, budete obavešteni i na taj način ćete imati više mogućnosti i šanse da nešto postignete u životu. Možete da primetite zanimljive trendove koji nastaju i neke nove prilike za investiranje.

INSTRUMENT NASTAO KAO POMOĆ
RAZVOJU TRŽIŠTA KAPITALA, OD KOGA
KORISTI IMAJU I DIGITALNI UMETNICI

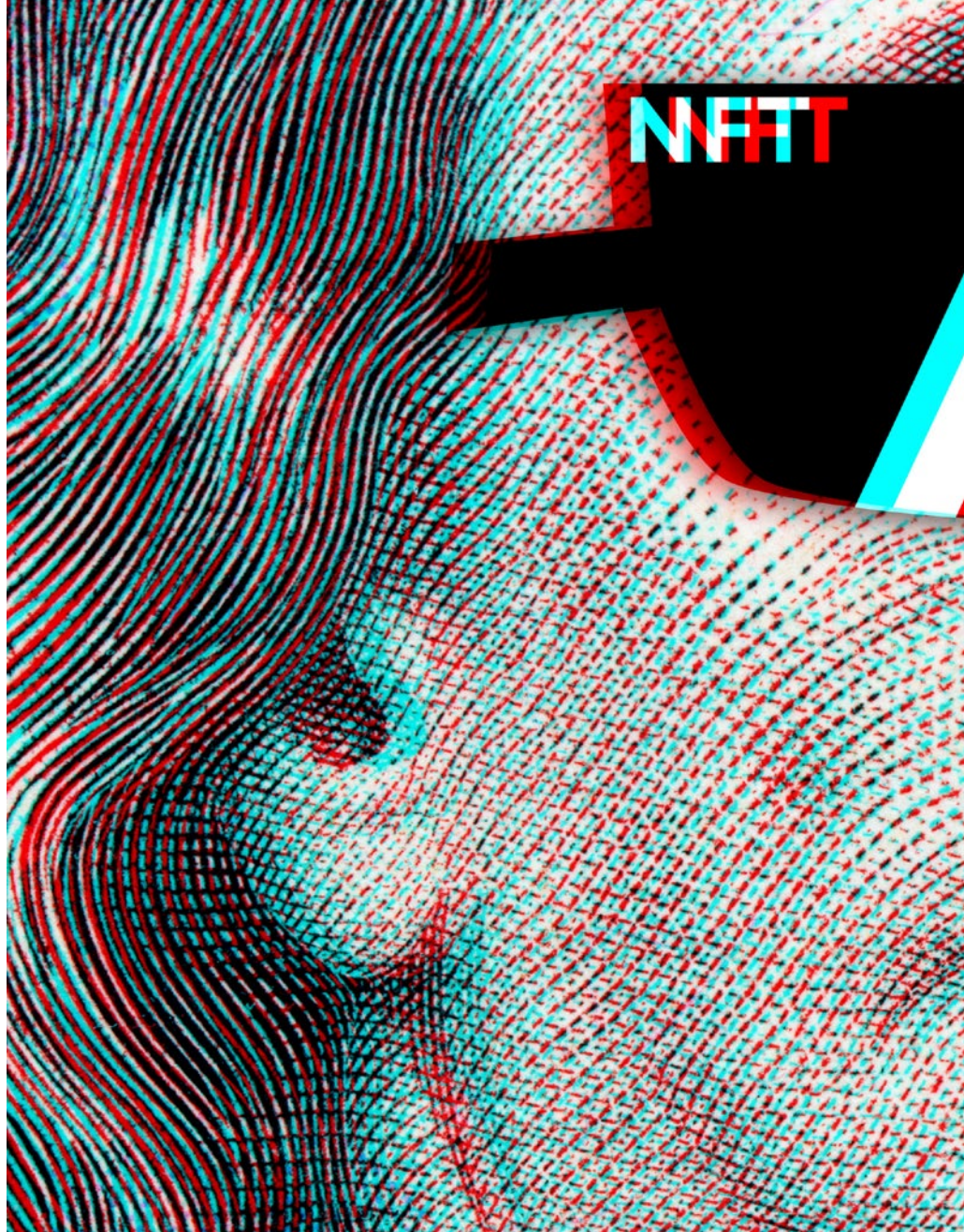
TRGOVINA UNIKATNIM DIGITALNIM TOKENIMA

**RAST INTERESOVANJA NAJVIŠE LIČI
NA TRŽIŠNU POMAMU. OD SADAŠNJE
POPULARNOSTI NFT-OVA ZARADIĆE
ONI KOJI SU SE PRVI UKLJUČILI, A ONDA
ĆE PRIRODNO TAJ BALON DA PUKNE,
A TRŽIŠTE NFT-OVA DA SE SVEDE NA
NEKU RAZUMNU MERU, KAO POTVRDA
AUTENTIČNOSTI ILI ZA PROMOVISANJE
BRENDOVA U VIRTUELKOM SVETU**

Između ostalih, uglavnom nepovoljnih trendova, 2021. godinu upamtimo i po tome što su tokom nje NFT tokeni takoreći ušli u glavni tok dešavanja. Pogotovo u zapadnim državama kreirano je potpuno novo tržište, koje je malene preko noći dostiglo veliku vrednost. Zaključno sa novembrom tokom prošle godine u svetu je prodato NFT tokena u vrednosti 2,6 milijardi dolara.

NFT (non-fungible tokens) je oblik digitalne imovine zapakovan u jedinstven nepromenljiv fajl preko ethereum blokčejn tehnologije, koji u suštini služi kao potvrda unikatnosti. U njih mogu da se "upakuju" video klipovi, digitalne slike, gifovi...

Razumljivo je, stoga, što su korist u trgovini ovim specifičnim oblikom digitalne imovine na prvom mestu pronašli mnogobrojni vizuelni umetnici. Pored njih, interes su pronašle i velike kompanije i organizacije. Primera radi, NBA košarkaška liga tako prodaje najinteresantnije klipove sa svojih utakmica, kompanija Nike je saopštila da će na ovaj način prodavati svoju obuću ili barem njen virtuelni oblik, dok video igra

Sorare već na ovaj način prodaje kartice sa slikama fudbalera.

Iako po interesovanju i prometu prednjače Sjedinjene Američke Države, na scenu se u većoj meri uključuju i stanovnici Evropske unije, pojedinih azijskih država (Japan, Južna Koreja), a pitanje je trenutka kada će masovnija kupovina ovakvog oblika digitalne imovine zahvatiti i naše prostore.

Polako osvajaju i domaće tržište

Građani Srbije mogu da kupuju NFT-ove na pojedinim stranim platformama, ili da preko njih eventualno pokušaju da prodaju tokene koje su sami kreirali, što uopšte nije komplikovan proces uz korak-po-korak uputstva na vodećim sajto-vima za njihovo trgovanje, kao što je, na primer, OpenSea.

Kod nas u zemlji na prodaju NFT toke-

na prvi su se odlučili Pošta Srbije i Fudbalski klub Crvena zvezda, prepoznajući tehnološku inovaciju kao dobar put da uvećaju svoje kanale promocije.

- Konceptualno posmatrano, važnost NFT tokena ogleda se u tome što oni omogućavaju potvrdu vlasništva nad digitalnim objektima. Za razliku, recimo, od svih predmeta u kući za koje nemate potvrdu da su vaši, za ovakav oblik svojine ta potvrda je uvek vezana – objašnjava u razgovoru za Biznis.rs Vladimir Radunović iz međunarodne nevladine organizacije Diplo Foundation.

U digitalnom svetu svaka stvar može da se kopira. Međutim, ovim je i u nje-ga uvedena ideja autentičnosti, što je posebno važno za digitalne umetnike, napominje naš sagovornik, jer oni sada mogu da kroz „pametno autorstvo“ automatski dobiju po 10 odsto vrednosti od svake sledeće prodaje svog dela.

nosti zaraditi oni koji su se prvi uključili, a da će onda prirodno taj balon da pukne, a tržište NFT-ova da se svede na neku razumnu meru – kao potvrda autentičnosti o kojoj smo pričali ili za promovisanje brendova u virtuelnom svetu – kaže Radunović.

On zaključuje da su NFT tokeni svako došli na velika vrata i da su tu – da ostanu, pre svega jer imaju jako mnogo potencijala kroz pametne ugovore i potvrdnu autorstva.

S druge strane, takozvani „brendirani“ NFT-ovi u virtuelnom svetu, poput onih koje planira Nike, verovatno će imati fiksnu cenu, za razliku od ponude NFT-ova umetnika na digitalnim platformama koja funkcioniše po principu aukcija.

Prilagođeni i poreski zakoni

Francusko-srpska privredna komora organizovala je početkom februara webinar na temu poreskog tretmana digitalne imovine u Srbiji. Tom prilikom je Vuk Božović iz advokatske kancelarije Atanasković-Božović govorio o do sada nedovoljno objašnjenjima problematiki oporezivanja transakcija kriptovaluta, ali i drugih oblika digitalne imovine koje su u opticaju.

Naime, izglasavanjem, a potom i početkom primene novog Zakona o digitalnoj imovini od 1. jula 2021. godine konačno su se stekli uslovi za pravno regulisanje ove oblasti u našoj zemlji. S druge strane, rešavanje ovog pitanja u teoriji nije isto što i njegovo funkcionisanje u praksi.

U Srbiji do ovog trenutka nijedna menjačnica digitalne imovine nije dobila licencu za rad od Narodne banke Srbije, a pritom se centralna bankarska institucija u našoj zemlji još ranije prilično nepovoljno izjasnila po pitanju kriptovaluta. Povrh svega, maltene dvomesečni pad vrednosti vodećih digitalnih valuta u svetu dodatno je ulio nesigurnost u čitavu oblast, ne samo na našem, već i na daleko razvijenijim tržištima kapitala.

Međutim, najveću korist Zakona o digitalnoj imovini Narodna banka Srbije prepoznaje u omogućavanju izdavanja investicionih tokena koji će, kako poručuju iz ove institucije, „pozitivno doprineti finansiranju otpočinjanja poslovanja u našoj zemlji, jer su u toj fazi tradicionalni izvori finansiranja obično

Važno je imati na umu da vlasništvo na ovakav način može da se veže i za objekte koji su „opipljivi“, to jest ne postoje isključivo u virtuelnom svetu. Ko zna, kaže Radunović, možda ćemo jednog dana slično dobijati potvrde o kupovini automobila ili nekretnine. Jednostavno, obavljena transakcija sa imenom vlasnika bila bi „ugravirana“ u jedinstveni i ne-

promenljivi digitalni zapis.

Na pitanje da prokomentariše aktuelni rast interesovanja u svetu za trgovinu NFT-ovima, direktor u Diplo Foundation komentariše da u ovom trenutku to ipak najviše liči na tržišnu pomamu.

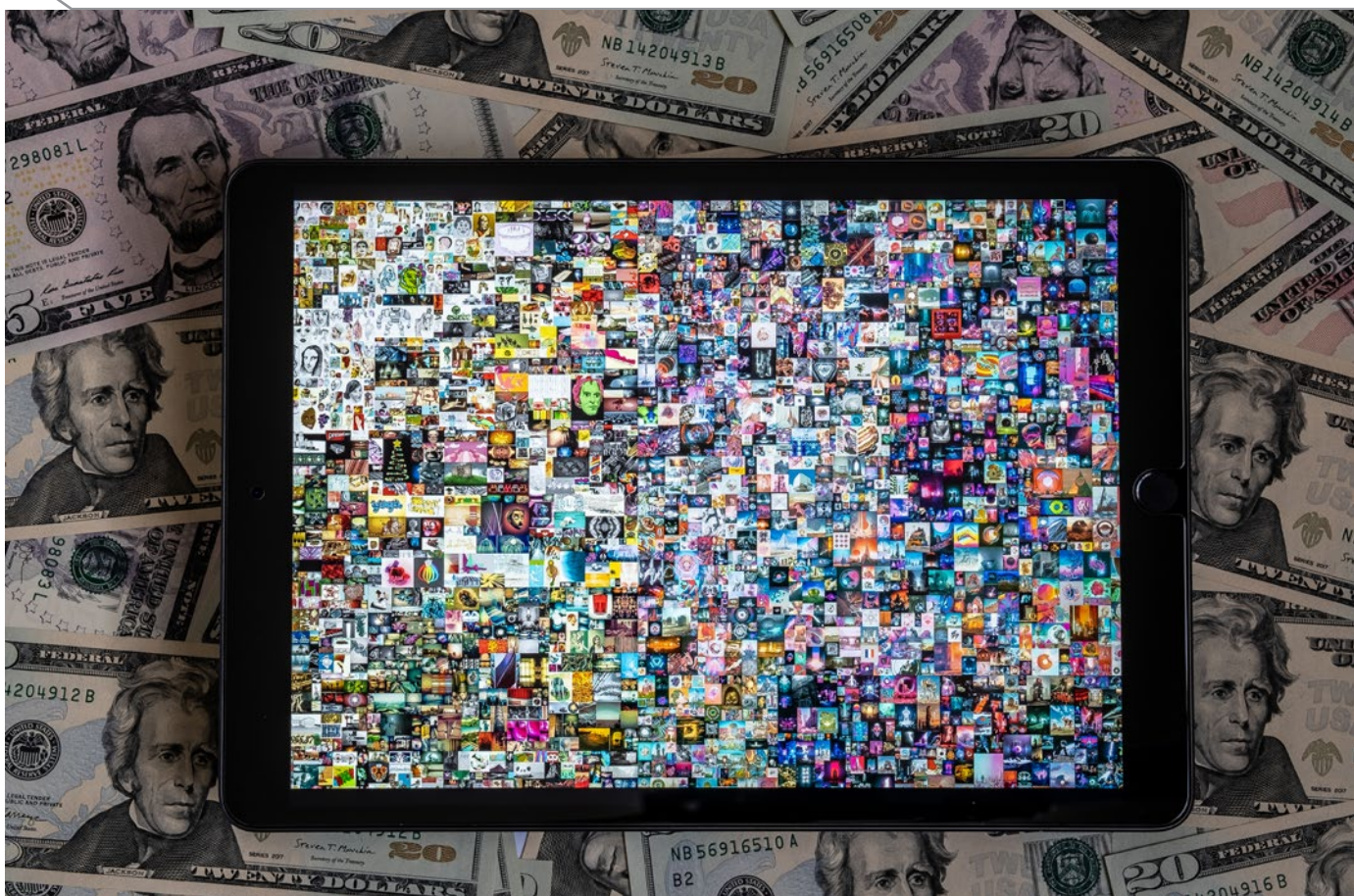
- Na Instagramu stalno iskaču razni influencersi koji nude sopstvene NFT-ove. Mislim da će od sadašnje popular-

NAJSKUPLJI NFT-OVI STVARAJU LAŽNU SLIKU, OGROMNA VEĆINA NEMA „PROBU“

Iako je promet NFT-ova u prošloj godini naizgled bio veliki, treba imati na umu da digitalni umetnici koji na ovaj način pokušavaju da plasiraju i promovišu svoja dela u proseku zarade tek 15 dolara po tokenu.

To samo pokazuje koliko je mnogo ovakvih digitalnih zapisa emitovano na tržištu, i koliko su ekstremno visoke cene koje su postigli prvi tvit zapakovan u ovom obliku (2,9 miliona dolara) ili gigantski JPEG umetnika koji nastupa pod pseudonimom Bepple (rekordnih 69,3 miliona dolara), u stvari podigli globalni prosek.

FOTO: ADOBE STOCK

nepristupačniji. Izdavanje investicionih tokena obično prati 'beli papir' izdavaoca, koji odgovara prospektu kod izdavanja finansijskih instrumenata u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala, s tim što se 'beli papir' izdaje i objavljuje u jednostavnijoj proceduri nego prospekt, što izdavanje investicionih tokena čini primamljivijim vidom finansiranja, posebno kod inovativnih startupova i malih i srednjih pravnih lica." Investicioni token, u suštini, ima iste osobine kao NFT token. On pruža garanciju kroz dokaz o autentičnosti.

Prema rečima advokata Vuka Božovića,

novi Zakon garantuje sigurnost investicije, barem kada su u pitanju investicioni tokeni.

- Izdavalac investicionih tokena mora od Komisije za hartije od vrednosti da dobije "beli papir" kojim se potvrđuje njegova bezbednost, autentičnost i finansijsko pokrivanje. Investicioni tokeni zapravo preuzimaju ulogu hartija od vrednosti. Oni ne mogu da preuzimaju ulogu akcija, ali zato mogu obveznica – objašnjava Božović.

Dodatno, Zakon o digitalnoj imovini je praktično „pogurao“ izmene poreškog tretmana u već postojećim pore-

skim zakonima. Zbog trgovine digitalnom imovinom dodata su regulatorna tumačenja u porez na dodatu vrednost (PDV), porez na prihode pravnih lica i porez na dohodak.

- Prilikom transakcije kriptovaluta porez na kapitalnu dobit je jedini porez koji mora da se prijavi i plati, u visini 15 odsto za razliku između kupovne i ostvarene prodajne cene – napominje Božović.

Preostaje, doduše, pitanje kako može da se uđe u trag velikom broju transakcija koje se potencijalno obavljaju, što unosi pometnju u utvrđivanje nabavne i prodajne cene. Tu pomaže i sama tehnologija blokčejna koja „pamti“ transakcije, no postoji drugačiji tretman u odnosu na to za šta se prodaje digitalna imovina.

- Ako se kriptovalute kupuju ili prodaju za novac onda je trgovina lako razumljiva i utvrdiva, ali ona takođe može da se razmenjuje za neki drugi oblik digitalne imovine, u kom slučaju ne podleže oporezivanju – kaže Božović, i dodaje da postoji i jedan poreski izuzetak, načinjen kod kripto-rudarenja. Naime, kapitalna dobit na digitalnu imovinu koja je stečena rudarenjem se ne oporezuje.

 MARKO MILADINOVIĆ

TEHNOLOGIJA MOŽE DA REŠI PROBLEM POTROŠNJE ELEKTRIČNE ENERGIJE

Za razliku od rudarenja bitcoina, najpopularnije svetske kriptovalute, kreiranje jednog unikatnog tokena izrazito je manje energetski zavisno.

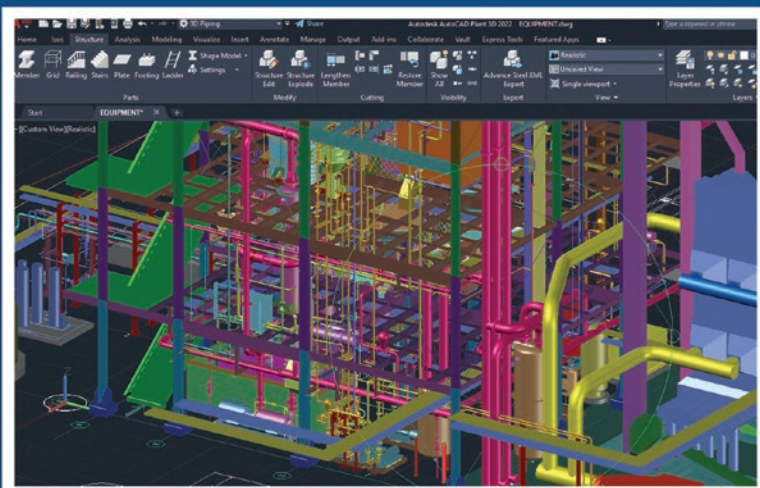
- Problem visoke potrošnje struje nastao je u samom početku kriptovaluta, kada niko nije razmišljao o masovnosti njihovog rudarenja. To se, pre svega, odnosi na bitcoin i druge digitalne valute koje koriste "proof of work" koncept, po kome one nastaju kroz rešavanje kompleksnih matematičkih problema, koji ujedno zahtevaju i upotrebu skupljih, sposobnijih i energetski zahtevnijih računarskih jedinica. Za razliku od njih, "proof of stake" koncept, baziran na ethereum blokčejnu, troši znatno manje struje, a služi za kreiranje NFT tokena – napominje Vladimir Radunović.

Innovation Projects d.o.o. Beograd

KONSULTANT PARTNER

Dušana Vukasovića 37/23 Novi Beograd
+ 381 11 616 71 30 + 381 63 165 41 31
info@globalinnovation.rs
www.globalinnovation.rs

KONSULTANT-PARTNER ZA PROJEKTOVANJE I UPRAVLJANJE PROJEKTIMA

- PRIPREMA MINERALNIH SIROVINA
- CRNA I OBOJENA METALURGIJA
- OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE
- ENERGETSKA EFIKASNOST

X APEHA

antikorozivna zaštita
plastifikacija metala
reparacija rudarske opreme
bravarsko-varilački radovi
peskarenje
farbanje

Šesnaestog Oktobra 17 11300 Smederevo

069/1028812 062/8028999 026/621103

harenadoo@gmail.com

RESTORAN
TRI BORA

Kadinjača 2
31102 Volujac, Užice
064/4487746
031/3807455
sanja77ue@gmail.com

ROMANA PLUS

orasnice, kokos kiflice, vanilice, čokoladne
kuglice, princes krofne, tulumbe, baklave, torte

Cvetojevac bb, 34000 Kragujevac, 062/1509831, petarromanaplus@gmail.com

geoinženjering

geološke
usluge i
ispitivanje
terena

Svetosavska 17/9 18106 Niš
063 427 994
018 353 369 018 514 230
geoinzenjeringdoonis@gmail.com

Ciglanava Kuzmin

Filipa Višnjića BB
22223 Sremska Mitrovica, Kuzmin

Tel: +381 / 22 664 719
+381 / 63 82 82 325
Fax: +381 / 22 664 050
ciglanavasa@gmail.com

Milorad Ćurčić
specijalistička neuropsihijatrijska
ordinacija

Adanska 5 24400 Senta
065/ 5031172
drmiloradcurcic@gmail.com

ОРТООПТИЧКИ КАБИНЕТ
ОПТИКА
"БИЉАНА"

Србе Јовановића ББ 19300 Неготин
063/1866817, 019/549404
optikabiljana@gmail.com

ПРЕГЛЕД И ОДРЕЂИВАЊЕ ДИОПТРИЈЕ

КОНТРОЛА ВИДА

ИЗРАДА НАОЧАРА

ПРОДАЈА НАОЧАРА ЗА СУНЦЕ

ПРОДАЈА РАМОВА

**OPŠTA ZEMLJORADNIČKA
ZADRUGA NADALJ**

Svetog Save 31 21216 Srbobran, Nadalj
021/2239017 069/4003023 zznadalj@eunet.rs

**POWER LIFT
PEĐA**

Dvadesetprvog Oktobra 87 22300 Stara Pazova
062.316.899 ■ 069.316.89.90 ■ 063.801.99.76
office@powerlift.rs www.powerlift.rs

SERVIS VILJUŠKARA

PREVENTIVNI PREGLED VILJUŠKARA

DUBINSKO PRANJE VOZILA

SERVIS SLUŽBENIH VOZILA

Železnička 28
11080 Beograd, Zemun

011/40 00 527
011/37 50 167
063/234 479

tanja@zisco.co.rs

MEĐUNARODNI KONTEJNERSKI PREVOZ

SGZR SRBIJANAC

ZAVRŠNI GRAĐEVINSKI RADOVI
RESTAURACIJE

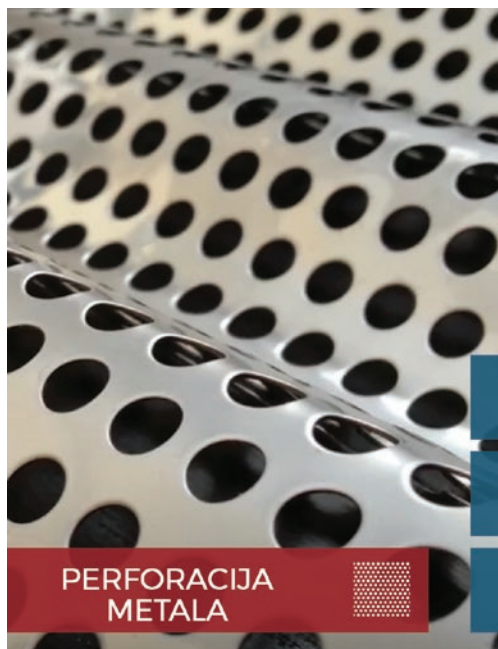
Dunavska 12
25250 Srpski Miletić
025765029 063490023
cuvaj123@gmail.com

MEGA CONTO

KOMPLETNE RAČUNOVODSTENE
I KNJIGOVODSTVENE USLUGE

Braće Radić 134 24000 Subotica
063/7783242
megaconto@gmail.com

PERFORACIJA
METALA

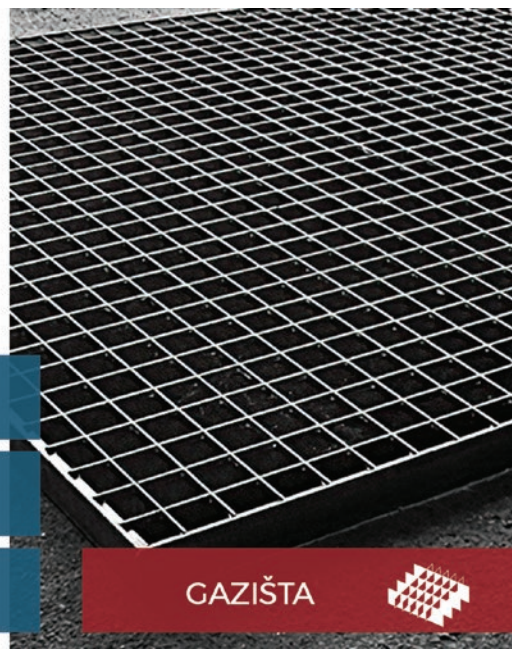

Titan

Kralja Aleksandra 12
31210 Požega

031 829 428
069 42 94 909

office@titanpozega.rs
www.titanpozega.rs

GAZIŠTA

UDRUŽENJE GRAĐANA
SRCE ZA DECU

Rudera Boškovića 9
26101 Pančevo
062/1453964
daniijela86.jovic@gmail.com

Geteova 1a 11080 Beograd, Zemun
064/2916798
milojkovicj93@gmail.com
www.bigcudesaodmesa.com

roštilj meso
domaće kobasice
hamburška slanina

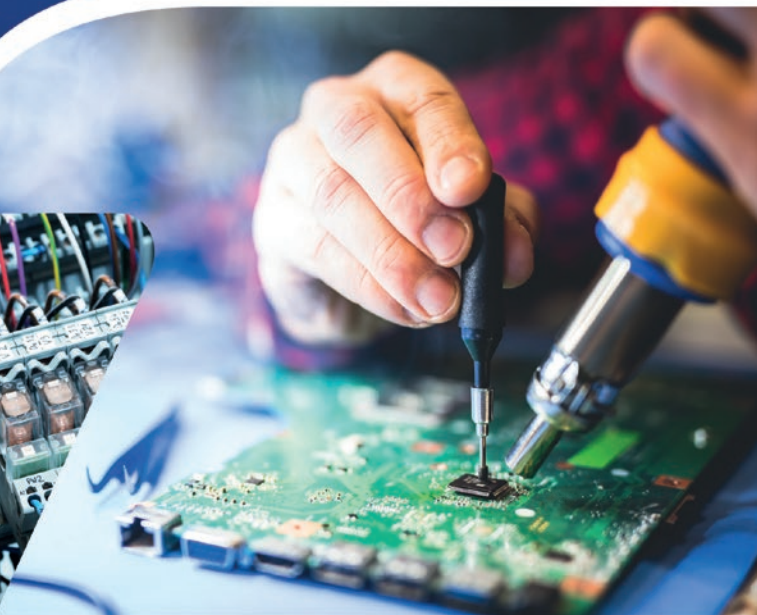

TRŽIŠTE:

IC HAUS

Nikodina Perića 7, 14000 Valjevo
064 1542 990
zoranboskovicic@gmail.com

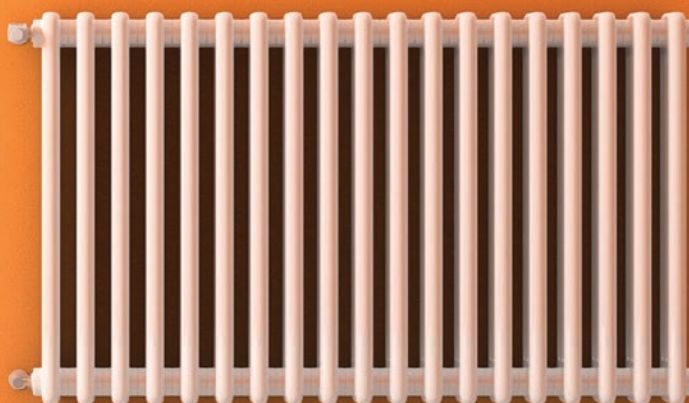

SERVIS, ODRŽAVANJE I POPRAVKA
INDUSTRIJSKIH MAŠINA
ELEKTRIKE I ELEKTRONIKE

**Штедимо енергију,
чувајмо новац и окружење!**

Цара Душана 7
26001 Панчево
Телефон: 013 315 400,
Диспечар: 0800 010 013
office@grejanje-pancevo.co.rs
www.grejanje-pancevo.co.rs

TRŽIŠTE:

LAGER

HYUNDAI
CONSTRUCTION EQUIPMENT

TEREX

GROVE
by Manitowoc

INTERLIFT CAT

Mecalac

**ZASTUPANJE, DISTRIBUCIJA, PRODAJA
I SERVIS GRAĐEVINSKIH MAŠINA
I REZERVNIH DELOVA**

Autoput 17 11235 Beograd, Mali Požarevac
062/283 809 011/8256430
office@lager.rs www.lager-doo.com

Leka-Color

**BOJE I LAKOVI
MATERIJAL ZA ZAVRŠNE
GRAĐEVINSKE RADOVE**

Topličina 10 12000 Požarevac 065/5531487 lekacolor19@gmail.com

PRAVILA IGRE TREBALO BI DA VAŽE PODJEDNAKO ZA SVE

NELOJALNU KONKURENCIJU NA ESTRADI NAJVIŠE PODSTIČE SIVO TRŽIŠTE

IZVOĐAČI KOJI NEMAJU UGOVORE NISU ZAŠTIĆENI OD SAMOVOLJE POSLODAVACA, A PREDSTAVNICI DVA SINDIKATA ESTRADNIH UMETNIKA TVRDE DA SE KLJUČNI PATRIOTIZAM ODNOSI NA PLAĆANJE POREZA I DOPRINOSA DRŽAVI. ONI SMATRAJU DA DRŽAVA NE TREBA DA SE PONAŠA BOLEČIVO PREMA ONIMA KOJI NE POŠTUJU ZAKONE, A INSPEKCIJA NE TREBA DA KORISTI SISTEM ŠARGAREPE, NEGO ŠTAPA

Suprotno uvreženom mišljenju da je glavni mehanizam po kojem funkcionira estrada – “koliko para toliko muzike”, Sindikat estradnih umetnika i izvođača Srbije i Savez estradno-muzičkih umetnika Srbije (SEMUS) bore se već nekoliko decenija za ključna pravila igre u kojoj neće biti pobednika “na kvarno” a trebalo bi da dobijaju svi: izvođači, vlasnici ugostiteljskih objekata i, konačno, država kroz poreze i doprinose.

Saveznik Sindikata estradnih umetnika i izvođača Srbije i potpredsednik Saveza samostalnih sindikata Srbije Duško Vuković u razgovoru za Biznis.rs kaže da je ključni patriotizam onaj koji se odnosi na plaćanje poreza i doprinosa državi čije namete treba da plaća svako ko zarađuje. To je, s druge strane, prema rečima našeg sagovornika, opravdani razlog da se od države očekuje određena pomoć, što se desilo tokom pandemije korona virusa.

Ipak, kako kaže predsednik Saveza estradno-muzičkih umetnika Srbije (SEMUS) Dragiša Golubović, bilo je potrebno da se Ministarstvu finansija pošalje čak 11 dopisa sa zahtevima da se članovima

sindikata koji su uredno izmirivali obaveze proizašle iz potpisanih ugovora (i dokazima o njima), kako bi njegovi članovi dobili finansijsku pomoć kao i svi ostali građani, budući da su zbog restriktivnih mera bili prinuđeni da ne rade.

Čak i ovako spor, ali ipak ostvaren cilj, izgleda ne bi bio moguć da sindikat samo nekoliko godina ranije, posle višegodišnje borbe, nije uspeo da izdejstvuje da kolektivni ugovor koji ima sa Unijom poslodavaca Srbije dobije prošireno dejstvo 2017. godine, što je veliki iskorak u odnosu na sve druge oblasti i što, prema rečima naših sagovornika, ovaj Sindikat svrstava u pionire dobre prakse. Značajna podrška oko ovog ugovora stigla je i iz Unije poslodavaca, jer su njene članice shvatile da i one od njega imaju koristi, te su se i jedni i drugi našli u nekoj vrsti win-win situacije.

Ovo u praksi znači da pomenuti ugovor važi za sve poslodavce, uključujući i one koji nisu članovi Unije poslodavaca, kao i za sve zaposlene koji se bave estradom, a koji nisu članovi Sindikata estradnih umetnika i izvođača Srbije. U osnovi, on

definiše uslove pod kojima će nastupati i oni koji su samostalni izvođači, kao i oni kojima pevanje nije primarno zanimanje, ali koji u slobodno mesto nastupaju u različitim ugostiteljskim objektima.

Pomoć za sve koji redovno izmiruju obaveze

Kako ističe Duško Vuković, pozicija čitavog sindikata je sledeća – svi oni koji ne mogu da rade tokom pandemije, a tu spadaju restorani, hoteli i ostali ugostiteljski objekti, kao i izvođači koji nastupaju u njima a koji su, pride, redovno izmirivali svoje obaveze prema državi, trebalo bi da dobiju pomoć.

- Mi smo sigurno godinu dana muku mučili dok to nismo ostvarili, a što nam, između ostalog, dokazuje da naša borba nije uzaludna – naglašava Vuković.

Da pomenuta borba ne teče uvek tako “glatko” govori i podatak da sindikat godinama apeluje na državne institucije da rade ono što im je u opisu posla, a to je sprovođenje zakona, u prvom redu poštovanje pomenutog kolektivnog ugovora. Inspekcija rada, koja je dužna da

FOTO: UNPLASH

teritoriji čitave Srbije, što ide naruku samo onima koji rade mimo zakona.

- Zbog toga jedino profitira sivo tržište. Kad inspekcija ne kontroliše kako se radi, sami vlasnici ugostiteljskih objekata izbegavaju da prave bilo kakve ugovore sa pevačima i državom i na taj način štete budžetu – kaže Golubović.

Podizanje svesti o važnosti poštovanja zakona

A šta gube oni koji nisu članovi sindikata, niti imaju bilo kakav ugovor sa vlasnikom lokala u kojem nastupaju?

- Izvođači koji nemaju ugovore nisu zaštićeni u smislu da poslodavac ne može prema njima da se ponaša kako hoće ili da ne moraju da razmišljaju da li će biti isplaćeni ili ne, kao i da li će im biti rečeno da više ne dolaze na posao – kaže Golubović.

Sumirajući čitavu ovu problematiku, Duško Vuković ističe da je prošireno dejstvo dobra stvar koju je uradila Vlada Republike Srbije, jer je svako za koga to pravilo važi zapravo skuplji na tržištu. Ukoliko to nije slučaj, oni koji ne daju adekvatnu zaradu izvođaču ili ne plaćaju namete državi nisu fer prema društvu u kojem žive.

Sindikato upravo zbog toga radi na podizanju svesti o važnosti poštovanja zakona i njegov stav je da ukoliko se ne poštuju bazične stvari nemamo budućnost. Tek kada postoje jasna pravila koja se dosledno primenjuju, možemo da govorimo o zdravom društvenom tkivu, ali i plodnom tlu za biznis bilo koje vrste.

- Razvijene ekonomije neće smatrati konkurentnim onog ko ne plaća caru carvo, a bogu božije. Ukoliko ste nelojalna konkurencija, vi ne možete da se okrecete

savremenom razvijenom svetu – upozorava Vuković.

Pored državnih organa koji bi trebalo doslednije da obavljaju svoj deo posla i sprovode zakon, rezultati umnogome, prema njegovim rečima, zavise i od širenja svesti, što smatra zadatkom ne samo sindikata, već i pojedinaca i svih ostalih zainteresovanih strana. Iako priznaje da ono nije dovoljan uslov, Vuković smatra da ipak može dati određene rezultate ukoliko je kontinuirano.

Uloga Poreske uprave

Naš sagovornik podseća i na još jedan bitan organ, a to je Poreska uprava, koja u poreskom kalendaru svakog petog u mesecu kaže da vlasnici ugostiteljskih objekata moraju da prijave koga su angažovali, ali da samo ovo upozorenje nije dovoljno, već da bi stvari bile plodotvornije ukoliko bi Poreska uprava češće uočavala nepravilnosti na terenu u svojim kontrolama i borila se kaznama za sve one koji nisu ispoštovali svoju zakonsku obavezu.

- Država ne treba da ponaša bolećivo prema onima koji krše zakone – podvlači Vuković I dodaje da će kažnjavanje nekoliko onih koji se nisu povinovali pravilima i javno objavljivanje takvih primera dovesti do toga da se skala nivoa svesti kod građana i poslodavaca vrlo brzo podigne.

Tim pre što sama država jedina ima mehanizme da vrši primenu zakona, a i primena sankcija je u njenom interesu.

Naš sagovornik kaže da je država, između ostalog, i zahvaljujući aktivnostima Samostalnih sindikata Srbije i Sindikata estradnih umetnika i izvođača počela da uviđa da mora da ide u tom pravcu. Jedino što je još bitno kod tog kretanja je da se ono ubrza.

- Inspekcija ne treba da koristi sistem šargarepe, nego sistem štapa – kaže on, dodajući da njen posao nije taj da objašnjava bilo šta poslodavcima i zaposlenom. Umesto nje, to je posao udruženja i sindikata kada je reč o izvođačima, dok će vlasniku restorana pravila detaljnije predstavljati organizacija poslodavaca pod čijem je okriljem.

Upravo zato sindikat ističe da će nastaviti da radi kako na informisanju svih zainteresovanih strana, tako i na zaštiti prava svojih članova, ali nadasve – da podseća državu da sprovodi zakone.

 STEFAN PETROVIĆ

kontroliše rad svih ugostiteljskih objekata, i sankcioniše sve one koji ne poštuju zakonom regulisana pravila često je znala da, prema rečima Dragiše Golubovića, napravi zid ćutanja koji oni stalno, nekada uspešno a nekada ne, pokušavaju da razbiju.

Jedan od razloga tog ćutanja, prema rečima naših sagovornika, krije se i u činjenici da Inspekcija rada nema dovoljno potrebnog kadra koji bi mogao kontroliše nekoliko desetina hiljada ugostiteljskih objekata ne

IZVOĐAČI BEZ UGOVORA NEDOVOLJNO ZAŠTIĆENI

Predsednik Saveza estradno-muzičkih umetnika Srbije (SEMUS) Dragiša Golubović kaže da nije državni budžet jedini koji je oštećen. Izvođači koji nemaju ugovore sa vlasnicima ugostiteljskih objekata u kojima nastupaju ne znaju kada će, koliko i pod kojim uslovima raditi, nemaju pokriveno penzijsko i invalidsko osiguranje, a poslodavci, kako tvrdi, mogu da ih šikaniraju i da prekinu saradnju sa njima kad god hoće.

- Oni su prinuđeni da rade budžašto, jer kolektivni ugovor čiji potpisnici nisu garantuje bar najnižu cenu rada. Bez toga, oni su nelojalna konkurencija koja ne može da se eliminiše – naglašava Golubović, dodajući da je ovo poseban problem kod onih kojima je pevanje primarno zanimanje, dok nije u tolikoj meri onima koji ispred pevanja imaju posao koji im pruža određenu vrstu stabilnosti i komfora.

Midi Organic

Donje Grgure bb
18426 Barbatovac
027 782 40
midi.org@gmail.com
www.midiorganic.com

PROIZVODNJA I IZVOZ
ORGANSKOG VOĆA

STR NEBOJŠA DIKIĆ
prodaja šampinjona

Vinarce bb 16000 Leskovac
016/257-684, 065/2576-840, gordanadikic1974@gmail.com

OSIGURANJE:

NiTechnoClima

Bulevar sv. cara Konstantina 80-86

018 512 076, 018 512 077

office@nitechnoclima.com

www.nitechnoclima.com

KLIMATIZACIJA
VENTILACIJA
ODRŽAVANJE SISTEMA

KASZATTILA

DRVENI PROZORI I VRATA

NAMEŠTAJ

STEPENIŠTA

OGRADE I KAPIJE

Ivana Modrčina 1, 24340 Stara Moravica
+381 63 163 19 85
kaszattila@gmail.com www.kaszattila-stolarija.rs

Agencija za knjigovodstvene usluge

SAVETI SB D.O.O.

Blagojevićeva 15, 25001 Sombor | 025 413 553 | 025 421 610 | 063 533 161 | svetlana@savetisb.com

KOMPLETNE
KNJIGOVODSTVENE
I RAČUNOVODSTVENE
USLUGE

PORESKO SAVETOVANJE

ONLINE KNJIGOVODSTVO

**STEVANOVIĆ
RDM GROUP**

Bore Radića 100 26222 Kovin, Bavanište
062/377 733 063/242 815
srdmgroup@gmail.com

PROIZVODNJA I OTKUP ŽITARICA
KUKURUZ, PŠENICA,
SOJA, SUNCOKRET

:

The logo for STOBEX, featuring the word "STOBEX" in a bold, black, sans-serif font. The letter "O" is replaced by a circular emblem containing a red crosshair design.

USLUGE RADA
GRADEVINJSKIH MAŠINA

ISKOPI

PROIZVODNJA I PREVOZ
BETONA I BETONSKIH PROIZVODA

Kneza Miloša 15, 15300 Loznica
Tel: 015 / 879 - 400
Fax: 015 / 879 - 450
stobexloznica@gmail.com
www.stobex.com

P O G R E B N E U S L U G E

Škorpija

PRODAJA POGREBNE OPREME

SREDJIVANJE DOKUMENTACIJE

EKSHUMACIJE

ORGANIZACIJA SAHRANA

PREVOZ POKOJNIKA U REGIONU

Zupče BB 38228 Zubin Potok, Zupče

064/2349765

p.p.skorpija.zupce@gmail.com

TATOVIĆ D.O.O.

**BETONSKA
GALANTERIJA**

Ul. 558 bb, 32000 Čačak

032/ 546 11 01

032/ 546 11 02

032/ 546 11 03

ljtatovic@gmail.com

www.tatovic.co.rs

TOP TECH
WOODWORKING

Kneza Miloša 25, 11000 Beograd, Vračar
011/30 65 614
office@toptech.rs www.toptech.rs

**mašine za obradu
drвета i drugih
materijala**

TOP TECH
ADVANCED MATERIALS

venco

DEČIJA OPREMA I IGRAČKE

Rumenački put 119V.
21000 Novi Sad
021/419 010
063/467 747
office.venco@gmail.com
www.venko.rs

Studentski Trg 4
11000 Beograd, Stari Grad
064/1279611
064/2416893
smiljanavucicevic@gmail.com

LEKOVI I
VETERINARSKI PREPARATI
VETERINARSKE DIJETE
KOZMETIKA I OPREMA

DOSTAVA NA KUĆNU ADRESU

TOM BREJDI, LEGENDA

Utorak, 1. februar 2022. godine, ostaće za-beležen u analima američkog fudbala. Tog dana je legendarni kvoterbek Tom Brejdi (Tom Brady) stavio tačku na svoju 22 godine dugu sportsku karijeru.

Vodeći sportski mediji širom planete jedno-glasno ga nazivaju najboljim igračem koji je ikada igrao u NFL ligi. Drugim rečima, ono što Majkl Džordan (Michael Jordan) za NBA ili Mihael Šumacher (Michael Schumacher) za Formulu 1, to je Brejdi za NFL. Svakako, ima tu i drugih kandidata, rekli bi mnogi, među-tim njima još uvek nedostaje barem zrno statističke izuzetnosti ili magične harizme neprikosnovanih šampiona.

Brejdi jev karijerni uspon, kako to obično biva, evocira najbolje primere ostvarenja "američkog sna". Dobar dečko iz irsko-kato-ličke porodice, četvrto dete i jedini sin, oda-bran je tek kao 199. pik u šestoj rundi drafta 2000. godine. Skauti su ga procenili kao "po-tencijalno dobrog" igrača, ali ne vrednog trošenja visokih pozicija na draftu.

Više od dve decenije kasnije videlo se ko-liko su pogrešili. Pored toga što je Brejdi po-stao sedmostruki šampion, ujedno je bio i kvoterbek sa najviše pobeda u istoriji, igrač koji je najviše puta bio u startnoj postavi, te najviše mečeva odigrao za isti tim, odnosno kako Amerikanci to vole sa istaknu, franšizu. Kada već govorimo o franšizama, vredi na-pomenuti da je prvih 20 godina Brejdi odi-grao za ekipu New England Patriots, kojoj je

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

doneo šest titula, to jest pobeda u Superbo-wl utakmicama. Preostale dve sezone igrao je za Tampa Bay Buccaneers, za ugovor vre-dan 50 miliona dolara. I sa njima je osvojio poslednju, sedmu titulu.

Portali koji se bave sportskom analitikom donose precizne podatke kada je u pitanju Brejdijeva plata ostvarena na sportskim te-renima, ali kada su u pitanju "vansportske" aktivnosti, tu je već stvar znatno zamršenija, jer je omiljeni kvoterbek bio poprilično tra-žen od strane sponzora, a detalji pojedinih ugovora nisu do kraja objavljeni.

Od sportskih ugovora i nagrada zaradio je 295 miliona dolara, dok procena analitičkog portala Sportico govori o dodatnih 180 mi-liona dolara na račun sponzorskih ugovora. Ukupno, reč je o 475 miliona dolara za vre-me uspešne karijere.

U 22 sezone samo tokom dve Brejdi nije bio starter u svojoj ekipi. U početnoj, dok je bio ruki i kada su njegove osobine, radna etika na treninzima i neverovatan pregled terena, upareni sa veštinama dodavanja saigračima, tek dolazile do izražaja; drugi put se to

dogodilo 2008. godine, koju je gotovo celu propustio zbog povrede kolena.

U trenutku penzionisanja, pošto je njegov tim ispao kao "wild card" iz plej-ofa, Brej-di je imao 44 godine. Toliko dugotrajne, pa još i uspešne karijere, retko su zabeležene u sportskim analima.

U privatnom životu smeran, otac dvoje dece iz braka sa manekenkom Žisel Bundšen (Gi-sele Bündchen), i još jednog dečaka iz ranije veze s glumicom Bridžet Moynahan (Bridget Moynahan), Brejdi je došao u žižu javnosti zbog svog poznanstva sa Donaldom Tram-pom (Donald Trump).

Trump je čak dan pred izlazak na glasačka me-sta na poslednjem predizbornom skupu u Nju Hempširu 2016. godine izjavio da ga "Brejdi podržava i da se poznaju unazad 16 godina".

Slavna brazilska manekenka nedugo potom navodno je zabranila svom suprugu da daje bilo kakve političke izjave, no kamere sport-skih novinara zabeležile su u Brejdijevom ormariću kačket sa sloganom podrške tada novoizabranom predsedniku Sjedinjenih Američkih Država.

CENA RUČNIH SATOVA IZ LIMITIRANIH SERIJA KREĆE SE I DO NEKOLIKO MILIONA DOLARA

Nedavno je pažnju svetskih medija privu-kao ručni sat koji je za vreme Grand Slam turnira u Australiji nosio španski teniser Rafael Nadal. Naime, nekadašnji igrač broj jedan na ruci nosi sat marke Richard Mille RM 35-03 sa svojim potpisom, vredan ni manje ni više nego milion dolara. Ovakav sat ne može da nosi svako (čak i ako ima u džepu ovu sumu novca), a za Biznis.rs je to potvrdio i jedan časovničar iz Beograda, koji je rekao da je sat poput onog koji kras-i Nadalovu ruku svakako iz limitirane serije. - On ima takve tehničke performanse da mu prijanja uz ruku, najverovatnije je lagan i ne smeta mu tokom igre što je njemu naj-važnije, odnosno trpi nagle pokrete – rekao je naš sagovornik i dodao da se u svetu izra-đuju posebne serije satova, i to veoma stu-diozno, te da se kupci unapred određuju. Za limitirane serije satova čija se cena meri u stotinama hiljada, pa i milionima dolara, postoji i rezervacija, kao i poseban vid diskrecije, ukoli-

FOTO: PIXABAY

ko to klijent želi. Kako smo saznali, kod satova ove vrednosti posebno je važno i pitanje njiho-vog servisiranja, jer u zavisnosti od vrste sata ono može da košta nekoliko hiljada dolara.

Tržište luksuznih satova bilo je procenjeno na 23.623 milijarde dolara u 2020. godini, beležeći CAGR (procenu rasta tržišta) od 3,25 odsto tokom predviđenog perioda od 2021-2026. godine.

Prema Federaciji švajcarske industrije sa-tova, najnoviji podaci pokazuju da je vred-nost izvoza švajcarskih satova u kontinen-talnu Kinu iznosila ukupno 2,1 milijardu švajcarskih franaka (2,39 milijardi dolara) od januara do novembra 2020. godine, što je povećanje od 17,1 odsto u odnosu na isti period 2019. godine.

Prema listi koju je objavio Rankred.com na samom vrhu, od trećeg do prvog mesta najskupljih ručnih satova na svetu nalaze se proizvođači iz Švajcarske. Kompanija Vacheron Constantin proizvodi satove Re-fERENCE 57260, Kallista, and Tour de l'Ile, a raspon cena je od 15.000 do 11 miliona do-lara. Za njim je tu nama poznatiji Rolex, sa modelima Rolex Daytona, Rolex GMT Ma-ster II Ice, Sky-Dweller Oystersteel i raspo-nom cena od 20.000 do 18 miliona dolara. Na prvom mestu nalazi se Patek Philippe sa modelima Patek Philippe Ref. 1518, Star Calibre 2000 Ref. 990/1, Star Calibre 2000 Ref. 990/1, and Henry Graves Supercom-plication i cenama od 20.000 do 31 milion dolara.

**VETERINARSKI
SPECIJALISTIČKI
INSTITUT JAGODINA**

Boška Jovića 6 35000 Jagodina

063/605859

vsij.rasic@gmail.com www.vsjagodina.com

Žica promet
ARANĐELOVAC *plus*

OGRADNI SISTEMI

PLETIVA - PANELI - STUBOVI - PRATEĆA OPREMA

Klenovačka 29, 34300 Aranđelovac, Vrbica

034 705 095, 034 705 096, zicapromet@gmail.com, www.zicapromet.co.rs

Biznis.rs

BIRA

99 NAJUSPEŠNIJIH KOMPA NIJA

99

najuspešnijih

